

צ'בזטי מוזהר"ן

קמא

דף קט.

עם
ביאור חברותא
ללימוד בעיון

תורה קפא

אמר שהמתמיד בלימוד ספרו יהיה נעשה איש כשר באמת
ובעל מח גדול כי יש בה עמקות נוראה שאין בשום ספר
(חי"מ שמו שמה)

ליקוטי

בלא זה מאין לו כח. נמצא שעובד היום בכח של אתמול. ע"כ מביא חיות באותו היום של אתמול ואח"כ כשמתענה עוד. ואזי אין מספיק לו כח של אתמול. כי כבר נחלש הגוף". ואזי צריך להשתמש בכח של ימים הקודמים למפרע עוד. נמצא שמביא בכל פעם חיות והארה לימים הראשונים שנפלו ומתו. עד שאפשר להתענות כ"כ. שיעמרך להשתמש בכח של הימים שינק משדי אמו. ואזי מחי' ומאיר כל הימים : ינוע"כ על ידי התענית נבנה קומת השמחה. שהיא החיות ונקודות של כל המצות כמבואר במ"א [י]: (זה הענין לא ביאר היטב. והעיקר שע"י התענית. על ידי מה שמוציא הכח של כל יום ויום שעבר ומכנים אותו בעבודת ה'. ומחי' כל הימים המתים שפגם בהם כנ"ל. עיי"ז נבנה השמחה כנ"ל) וז"ש (תהלים צ') **שמחנו כימות עיניתנו**. עניתנו לשון תענית. היינו שתחי' השמחה כימות התענית. כי כפי ימי התענית כן מחי' הימים הראשונים במצות ומע"ט שלו. וכן נבנה השמחה כנ"ל. וז"ש רז"ל (שם [י]) כשיש שלום **ששון ושמחה**. כי כשיש שלום היינו ע"י התענית כנ"ל. עיי"ז ששון ושמחה כנ"ל. בחי' **שמחנו כימות יעיניתנו** כפי ימי התענית כן השמחה : (תהלים קלט)^א **גלמי ראו עיניך וכו' ימים יוצרו** כל יום הוא יציר' בפ"ע **ולו א' בהם** [י]. "זוה יום הכיפורים כשפרש"י שם [י^ב] שהוא תענית שמחיה כל הימים. כי יום הכיפורים הוא כללות כל הימים. ועלוי נאמר [י^ב] **בעצם היום הזה תענו את נפשותיכם** היינו הרצונות. "כ"ש בזהר הנ"ל ^ב(אחרי סח): לאכללא כולא גופ' ונפשא ולאתכנעא בהאי יומא ויהא רעותא דילהון בקוב"ה וכו'. כי נפש הוא בחי' רצון. והעיקר להכניע הרצון. וזה **בעצם היום הזה**. ע"י פנימיות העצמיות של היום שהוא כלול מכל הימים. **תענו וכו' כנ"ל** :

קפ ^[יג] **בענין** סגולת הפדיון [יג]. מעות הם בחי' דינין. כמ"ש [יג] **ואת כל היקום אשר ברגליהם** זה ממונו של אדם שמעמידו על רגליו (פסחים קיט). נמצא המעות הם בחי' רגלין. וזה בחי' (ישעיה מא) **צדק יקראהו לרגלו**. וצדק מלכותא קדישא [י^ד]. ומלכות הוא בחי' דינין. כי דינא דמלכותא דינא [י^ד]. וע"כ מעות הם בחי' דינין. וצריך להמתיק הדינין בשרשן. ושורש הדינין בבינה. כמ"ש (משלי ח) **אני בינה לי גבורה**. וע"כ ע"י שמניחין הידים על המעות נמתקין הדינין. כי יש בבינה ג' ידים. היינו שיש שם ב' ידים יד הגדולה ויד החזקה. וכללות הידים הוא יד הרמה [כ^א] וע"כ ע"י שבא המעות שהוא הדינין להידים שהם בחי' ג' ידים שבבינה. נמתקין הדינין בשרשן. כי שרשן היא^{כב} בינה ששם הג' ידים הנ"ל. וצריך להמתיק הדין שבזה העולם העשיה ע"י השלשה ידים שיש בכל עולם ועולם מהג' עולמות שלמעלה מזה העולם העשיה. היינו אבי' [כ^ב]. וכשממתיק הדין של עולם העשיה בשלשה ידים שביצירה. נמתק ע"י שם של מ"ב א' ב' ג'^{כד} וכו' [כ^ב]. כי מ"ב בגימ' ג"פ יד: ובעולם הבריאה נמתק ע"י שם אק"ק ושם יק"ו

קעט קפ קפא קפב קפג

[כ^ג] ששניהם ג"כ גימ' מ"ב ג"פ יד. ולמעלה בעולם האצילות נמתק על ידי מ"ב אותיות של שם מ"ה היינו פשוט ומלוי ומלוי דמלוי^{כז} שכולם יחד הם מ"ב אותיות ג"פ יד : וצריך לראות שלא יהיה קמצן שלא ישאר אצלו דינין. ולזה צריך הכמה יתירה. לדעת כמה זה צריך ליתן. שלא ישאר אצלו דינין [כ^ד]:

קפא ^[כז] **פְּשֻׁמְתִּיקְשָׁרִים** בקשר איזה אנשים על איש אחד אפילו אם הוא אדם חשוב יותר מהם. על כל זה יכולים להפילו. כי נתקבצים חלקי הכבוד שיש לכל אחד מהם ועל ידי זה נתבטל חלק כבוד שלו ונופל על ידם. בבחי' (איוב כט) **ראוני נערים ונחבאו**. שהקטנות בטל לפני גדלות. כי חלקי הכבוד שלהם כשנתקבץ ונתקשר יחד. הוא גדול מחלק כבוד שלו לבדו. אם לא שזה האיש שחולקין עליו הוא גדול במעלה מאד. עד שחלק כבוד שלו. גדול יותר מכל חלקי כבוד שלהם ביחד. אזי אדברא נתבטלים הם לפניו בבחי' **ראוני וכו' כנ"ל**. אבל אם אין גדול כ"כ יכולים להפילו על ידי הקשר. אפילו אם כל אחד מהם נמוך ממנו. רק שלא יהיו רשעים. כי קשר רשעים אינו מן המנין כשרז"ל (סנהדרין כו) כי רשעים אין להם חלק בכבוד. אבל אם אינו רשע ויש לו חיות מהנפש. יש לו חלק בכבוד. ויוכלו להפיל מי שחולקים עליו על ידי הקשר כנ"ל. ועל זה התפלל יעקב שלא יזיק מחלוקת קרה למרע"ה. ואמר (בראשית מט) **בהקלם אל תחד כבודי**. היינו שלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם שיש לכ"א מהם. כי הם היו [כז] **אנשי מועד קרואי שפ"א** חשובים. וכשלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם. בוודאי יוכל משה לעמוד נגדם להפילים : ומה שאמר **כבודי**. כי יעקב הוא בחי' הכבוד. כי הוא בחינות הנפש. כמ"ש (שם מו) **כל הנפש הבאה לבית ליעקב :** וכשמפילין איזה אדם. עיקר הנפילה שנופל לתאוות ניאוף. ה' יצילנו [כ^ז]:

כל הדברים שדוברין על הצדיק האמת ועל אנשיו. הם טובות גדולות מאד בגשמי וברוחני. וכמו שאית' במדרש (תנחומא פ' נצבים) על פ' **אתם נצבים** שנסמך לפ' קללות לומר שכל הקללות הן הן המציבין אתכם :

קפב ^[כז] **דע** שכל מה שהעולם מדברים בספירה בכל ימי הספירה. הם מדברים רק מהספירה של אותו היום. ומי שהוא מבין. יוכל לשמוע ולידע זאת. אם יטה אונו היטב לסיפורי דבריהם ישמע שהם מדברים רק מהספירה של אותו יום :

קפג ^[כח] **דע** שהצדיקים שבדור הם יושבין בעיגול. דהיינו סדר ישיבתם שהם יושבים בעולם כל אחד וא' במקומו. הוא על סדר העיגול. ואף שיש שאר בני אדם ביניהם שממסקיין ומקלקלין סדר העיגול. אך דע שאלו בני אדם הם בבחי' אינו מן הישוב [כ^ח]. ואינם נחשבים כלל. ואזי נשארים הצדיקים יושבים בסדר עיגול. והקב"ה על כולם. והוא בחי'

תורה אור

תהלים צ (טו) שפחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה: תהלים קלט (טו) גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים יצרו ולא ילו אָהדָּהָם:

תורה קפ

דברים עקב יא (ו) ואשר עשה לךמן ולאבירם בני אליאב בן ראובן אשר פצתה הארץ את פיה ותבלעם ואת בתיהם ואת אהליהם ואת כל תיקום אשר ברגליהם בקרב כל ישראל:

ישעיה מא (ב) מי העיר מפורץ צדק יקראהו לרגלו ימן לפניו גוים וגללים ירך ימן ופער מרבו קשך גוף משלי ח (יד) לי עצה ותושיה אני בינה לי גבירה:

תורה קפא

איוב כט (ח) ראוני נערים ונחבאו וישישם קמו עקרו: פירשת ויחי מט (ו) בסדום אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי כי באפם הרגו איש וברצנם עקרו שור:

במדבר קרח טו (ב) ונקמו לפני משה ואנשים מקבני ישראל חמשים וקאמים נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם:

בראשית ויגש מו (כו) כל הנפש הקאה לעקב מצריקה יצאי ורכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש ששים ונשי: דברים כט (ט) אתם נצבים היום פלכם לפני ידוהי אלהיכם ראשיכם שבטיכם וקניכם ונשתיכם כל איש ישראל:

^[א] בתקפא וף ובדפורי הגוף

^[ב] בתשכט- ואז

^[ג] בדפורי זה כתוב בג' סגורים

^[ד] * לעיל בתורה קפח

^[ה] בדפורי הערה זו היא הגה (תיבת סקסט)

^[ו] ומתחילה מחתיבה- והעיקר: ובתקפא הכניס לפנים בסגורים והוסיף זה הענין לא ביאר היטב

^[ז] מתורלו – ענייתו נ' הג"ל בעמוד הקודם

^[ח] מתורלו – ענייתו (כמ"ש בפסוק)

^[ט] בתקפא (תהלים קיט) בתורלו ובתשכט תוקן

^[י] סיפא של פסוק הג"ל

^[יא] מכאן ועד ועליו נאמר נוסף בתקפא

^[יב] בפירושו השני בסמוך פירושו לפי המקרא (דמכ"ב ולא אחד) וקוראים ולו אחד פירש"י שזו יום הכפורים לסליחה.

^[יג] עיין לעיל הערה על פסוק זה בעמוד הקודם שאין פסוק כזה

^[יד] מכאן ועד כי נפשו. נוסף בתקפא. ובדפורי

^[טו] כתוב כאן – לאדבוקא רעווא דלכא לקוי"ב.

^[טז] עין לעיל תורה מו. ועיין ע"ה שער מו

^[יז] פ"ו מ"ה וספר טעמי המצוות להאריז"ל

^[יח] משפטים מצות ראה ועיין אצורת חיים שער הגאה ד"ה הבחי' הג' נקרא מדה. ועיין זוהר

^[יט] רע"ט פנחס רכז: ורמז: וכי תצא רפג. והקדמת התקונים דף ט. ותיקון גה דף פט. ותיקון טט דף קא:

^[כ] גם בדפורי ותורלו - היא. ומתורלו - הוא

^[כא] אצילות בריאה יצירה

^[כב] גם בדפורי ותורלו - א' ב' ג' ומתורלו – אב"ג

^[כג] כן שהוא רמזו ב"ת של תפלת רבי נחניאי בן הקנה אגא בכח וכו'. ועיין ע"ה שער יג פ"ג ושער ט' פ"ב ושער מאמר רשב"י על זוהר בראשית ד"ה כן אודרע. ותיקונין זוהר

^[אא] גם בדפורי אנשי מועד קרואי שם. ומתורלו -

^[אב] קרואי מועד אנשי שם (כלשון הפסוק)

^[אג] בתורלו- ליעקב (ותובת בית נוחק כלשון

^[אד] הפסוק)

^[אה] עיין פל"ה. ועיין סוף תורה כג השמטה לאות ג' ששפילין לתאות ממון ועיין לק"ה

^[או] קדושין ג' ג'.

^[אז] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[אח] לא ידוע מתי והיכן נאמרה תורה זו

^[אי] לשון המשנה בקדושין פ"א מ"י בגמ' דף

^[אכ] מ: ועיין תורה ו' תנינא אות ב'.

יש קשר מנפשות רבים, ואפשר לאדם לטעות. ואינו יודע היכן האמת ולהיכן יקרב עצמו. ודע, שעל ידי מצות פדיון שבויים זוכה להבין בין שני הבתים הנ"ל, בין אמת לשקר, בין מלך לעבד. כי השקר הוא בחינת עבד, בחינת ארור, בחינת (בראשית ט): "ארור כנען עבד עבדים" וכו'; (שיחות שאחר ספורי המעשיות)

קושיות

א. כשמתקשרים איזה אנשים על איש אחד וכו' – צ"ע מדוע דווקא על איש אחד? הרי לפי ביאור בהמשך פשוט שגם כשמתקשרים על כמה אנשים יכולים להפיל אותם אם חלקם בכבוד גדול יותר. וכנראה נקט אחד כי הדוגמא לזה הם קרח ועדתו שחלקו על משה ומסתמא רמז כאן רבנו גם לחולקים עליו בעצמו.

ב. כשמתקשרים איזה אנשים על איש אחד יכולים להפילו – צ"ע והרי כתוב (קהלת ג') "והאלקים יבקש את הנרדף" ואמרנו במדרש² אפילו צדיק רודף רשע. ועוד יותר מזה אמרו³ שהקב"ה שונא את הרודף. ונראה שרודף ונרדף מדובר רק כשרודפו להרגו או להזיקו בגוף עד שמוכרח לברוח מפניו, אבל אם רק מדבר עליו רעות וחרפות לא נקרא רודפו. וכן משמע במדרש שם שאמר משה נרדף מפני פרעה, ולא אמר שנרדף מפני קרח.

ג. פי נְתַקְבְּצִים חֲלָקֵי הַכְּבוֹד שִׁישׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם וכו' – צ"ע לכאורה ע"י שמתקבצים חלקי הכבוד אזי הרוב מכריע ומבטל את המיעוט. מדין תורה (במשפטים כג ב') אחרי רבים להטות, שהלשון משמע שהרוב משתלט על המיעוט ומבטלו. ומדוע אומר רבנו שהטעם לביטול הוא שהקטנות בטל לפני הגדלות, ולכאורה הוא חדוש גדול בהבנת הדין של ביטול ברוב. או אולי זה שרש המחלוקת ראשונים האם יבש ביבש אחד בשנים הכל מותר גם לאדם אחד בבת אחת כי מיעוט האיסור נהפך להתר, כי טבע הקטנות להתבטל וכמו אינו קיים כלל. או שהאיסור נשאר אסור רק זיל בתר רובא לכן מותר לאכול רק כל אחד לעצמו כי אנו תולים שאוכל את ההיתר שהרי הוא הרוב.

ד. כשמתקשרים איזה אנשים על איש אחד יכולים להפילו כי מצטרפים חלקי הכבוד שלהם ואם סך כולם ירבו על חלק הכבוד שלו יפול, ועל כן משה רבו היה בסכנה גדולה כשחלקו עליו קרח ועדתו כי הם היו אנשי שם חשובים – צ"ע כיון שרבנו מבאר בכמה תורות (כגון תורה יד) שעיקר הכבוד מהרחוקים דייקא מדוע א"כ לא אומר שאדרבה אפילו גר אחד שעתה התגייר יכול שיהיה ממנו כבוד יותר ממשה רבנו ולפי המבואר כאן אם יחלוק על משה רבנו יהיה משה בסכנה? ונראה שאמנם גר מעלה כבוד עצום אבל עדיין לא עבר את כל השבע מימות (ראה מעשה מבערגער והעני) והנסיגות, לכן אינו דומה כלל הכבוד העולה מהגר, לכבוד העולה מצדיק שכבר נלחם שנים רבות ביצח"ר ועמד בנסיגות רבים וקשים, עד שזכה להכניע לגמרי נפשו הבהמית ויצה"ר הגשמי.

ה. פי נְתַקְבְּצִים חֲלָקֵי הַכְּבוֹד שִׁישׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל חֶלֶק כְּבוֹד שְׁלֹו וְנוֹפֵל עַל יָדָם, בְּבִחִינַת (אִיּוֹב כ"ט): "רְאוּנִי נְעָרִים וְנַחְבָּאוּ", שֶׁהַקְטָנוּת בְּטֵל לִפְנֵי גְדֻלָּת – צ"ע כי "ראוני נערים ונחבאו", הוא טבע הקטן שמרגיש בטל כלפי הגדול ממנו, ולכאורה זה לא שייך אלא בבעל הרגשה ולא בכבוד. ונראה שאין הכוונה אלא ללשון מושאל שכאילו מתקיים בכבוד המועט ביחס לכבוד המרובה "ראוני נערים ונחבאו".

ו. עוד צ"ע אפילו אם זה שייך גם בכבוד, אבל אם חלק הכבוד שלו גדול משלהם ביחד, וחלקם בטל ביחס לכבוד שלו, כי מתקיים בהם "ראוני נערים ונחבאו", מדוע הם בעצמם לא מרגישים זאת, וממשיכים

² מדרש רבה ויקרא – פרשה כז פסקה ה – והאלהים יבקש את נרדף (קהלת ג) ר' הונא בשם רב יוסף אמר לעולם והאלהים יבקש את נרדף אתה מוצא צדיק רודף צדיק והאלהים יבקש את נרדף רשע רודף צדיק והאלהים יבקש את נרדף רשע רודף רשע והאלהים יבקש את נרדף אפי' צדיק רודף רשע והאלהים יבקש את נרדף מכל מקום והאלהים יבקש את נרדף רבי יהודה ב"ר סימון אמר בשם ר"י ב"ר נהוראי לעולם הקדוש ברוך הוא תובע דמן של נרדפין מן הרודפין תדע לך שכן הוא שכן הבל נרדף מפני קין ובחר הקדוש ברוך הוא בהבל שנאמר (בראשית ד) וישע ה' אל הבל ואל מנחתו נח נרדף מפני דורו ולא בחר הקדוש ברוך הוא אלא בנח שנאמר (שם ז) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה אברהם נרדף מפני נמרוד ובחר הקדוש ברוך הוא באברהם שנאמר (נחמיה ט) אתה הוא ה' האלהים אשר בחרת באברהם יצחק נרדף מפני פלשתים ובחר הקדוש ברוך הוא ביצחק שנאמר (בראשית כו) ראה ראינו כי היה ה' עמך יעקב נרדף מפני עשו ובחר הקדוש ברוך הוא ביעקב שנאמר (תהלים קלח) כי יעקב בחר לו יה יוסף נרדף מפני אחיו ובחר הקדוש ברוך הוא ביוסף שנאמר (שם פא) עדות ביהוסף שמו משה נרדף מפני פרעה ובחר הקדוש ברוך הוא במשה שנאמר (שם קו) לולי משה בחירו דוד נרדף מפני שאול ובחר הקדוש ברוך הוא בדוד שנא' (שם עח) ויבחר בדוד עבדו שאול נרדף מפני פלשתים ובחר הקדוש ברוך הוא בשאול שנא' (שמואל א יב) הראיתם אשר בחר בו ה' ישראל נרדפין מפני האומות ובחר הקדוש ברוך הוא בישראל שנאמר (דברים יד) ובך בחר ה' להיות לו לעם סגולה רבי אליעזר ב"ר יוסי בן זמרא אמר אף בקרבנות כך אמר הקדוש ברוך הוא שור נרדף מפני ארי עז נרדף מפני נמר כבש מפני זאב לא תקריבו לפני מן הרודפים אלא מן הנרדפין וה"ד (ויקרא כג) שור או כשב או עז כי יולד:

³ פסיקתא רבתי הוספה א – פרשה א – והאלהים יבקש את נרדף לעולם הקדוש ברוך הוא אוהב (אני) את הנרדפים ושונא (אני) את הרודפים ישמעאל רודף את יצחק אחיו ותרא שרה את בן הגר המצרית וגו' (בראשית כ"א ט') שהיה זורק עליו חצים כמתלהלה היוורה זקים חצים ומות וגו' ואמר הלא מצחק אני (משלי כ"ו י"ח וי"ט) לפיכך הקב"ה אוהב את יצחק קח נא את בנך (בראשית כ"ב ב') א"ל אברהם אבינו רבש"ע יש לי שני בנים נתתה לי יצחק וישמעאל א"ל את יחידך (שם) א"ל רבש"ע שניהם יחידים יצחק יחיד לשרה וישמעאל יחיד להגר א"ל אשר אהבת (שם) א"ל וכי יש תחומים במעים לשניהם אני אוהב א"ל את יצחק (שם) ליצחק אני אוהב שהוא נרדף כך עשו רודף אחר יעקב על רדפו בחרב אחיו ושחת רחמיו (עמוס א' י"א) אמר הקדוש ברוך הוא אוהב אני לנרדף ושונא לרודף ואת עשו שנאתי (מלאכי א' ג') אבל יעקב ואוהב את יעקב (שם שם ב') למה והאלהים יבקש את נרדף....

להתקשר נגדו? ונראה שבעצמם לא מרגישים כי זה טבע המחלוקת להקטין את היריב כדי להרגיש חשוב ממנו כדי להצדיק את המחלוקת.

ז. לפי המבואר בגמרא ב"מ נט: בסוגית תנורו של עכנאי שנידו את רבי אליעזר הגדול כיון שחלק על פסק דין של רוב החכמים וביאר הרמב"ן שהיה לו דין של זקן ממרא, אע"פ שכך קיבל מרביתו. צ"ע א"כ מדוע קרח ועדתו נשיאי העדה ורוב ישראל לא נידו את משה רבנו ודנו אותו כזקן ממרא? נראה שאמנם רצה לטעון כך אלא כיון שאת התורה קיבל ממושה, לכן לכל היותר יכול לטעון אתה סותר את התורה שלך, אבל כנראה לא הואיל, לכן טען שמושה בודה תורה מעצמו והיא לא מן השמים כמבואר בירושלמי (סנהדרין י"א)

ח. כשמתקשרים איזה אנשים על איש אחד יכולים להפילו. ובסוף התורה אומר "ובשמפילים איזה אדם וכו'" – צ"ע לא ברור מי המפיל? האם הקב"ה מפיל או שממילא נופל ע"י בחי' ראוני נערים ונחבאו. ונראה פשוט שהקב"ה הוא המפיל את הצד שחלק הכבוד שלו קטן יותר. אלא שהוא נחשב בטל אל חלק הכבוד המרובה בגלל טבע הקטנות להתבטל לגדלות בבחי' "ראוני נערים ונחבאו". וליתר דיוק צ"ל שבדאי הקב"ה רק טוב ומיטיב, וכל הרע כביכול הוא ע"י שמסלק עצמו, ואזי בעלי הדין פועלים לפי הרשות שבידם. ובגמ' סוכה נב: שמעון בן לקיש יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו שנאמר צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו אינו יכול לו. נמצא בהסתלקות עזרת הקב"ה ממילא אדם נופל לתאוות ועיקר התאוה היא ניאוף.

ט. צ"ע מה שאומר שהכבוד של משה היה מתבטל ברוב הכבוד של החולקים עליו, לולי תפלת יעקב. מדוע מתבטל ולא מצטרף, הרי כיון שעולה כבוד שמים מעוה"ז, מדוע זה שהם מתקשרים זה נגד זה, גורם שדנים את הכבוד העולה ברוב ומיעוט. ונראה פשוט שלענין מיין נוקבין לעורר שפע לעולם נידון כל כבוד לעצמו. אבל כאן מתחדש שבכל מחלוקת בין בני אדם הקב"ה מתערב בה ומפיל את הפחות חשוב מפני היותר חשוב. ומבואר שכיון שמתקשרים כמה לחלוק על פלוני, אזי גם בשמים דנים אותם כסיעה אחת שוקלים את משקל הכבוד שלהם ביחד, ומי שמעלה יותר כבוד הוא הנחשב יותר, ומי שמעלה פחות כבוד בטל הכבוד שהוא מעלה.

י. צ"ע מדוע הקב"ה מתערב במחלוקת בני אדם? ובשלמא במחלוקת שבנא וחזקיהו היה צריך נס משמים כדי להנצל מסנחריב, אבל במחלוקת קרח ועדתו משמע שלולי תפלת יעקב היה הקב"ה מתערב לטובת הרשעים, וצ"ע מדוע היה צריך להתערב? ונראה שבאמת זו לא התערבות אלא להפך הסתלקות ממעטים שלא מתבטלים לרוב. והנפילה היא ממילא כיון שא"א לעמוד בהתגברות היצר בלי עזרת ה' כמבואר בסוכה נב:

יא. ועל זה התפלל יעקב שלא יזיק מחלוקת קרח למרעה, כי הם היו קרואי מועד אנשי שם חשובים – צ"ע כמה חשובים שיהיו אבל הרי משה שקול כנגד כל ישראל¹, והם עם כל חשיבותם בקשו מה שלא שייך להם ואיך יתכן שקבוץ חלקי הכבוד שלהם יהיה גדול משל משה רבנו? ראה היכל הברכה (במדבר טז יא ד"ה הנעדים) שאינו כהטפשים שחושבים שהיו רשעים אלא קרח ועדתו היו צדיקים גדולים מאד וקבלו ממושה רבנו כוונה מיוחדת להביא את הגאולה ורק כיון שלא שתפו את משה רבנו עמדם לא עלתה בידם.

יב. צ"ע קשר רשעים אינו מן המניין – מה הכוונה האם חסר בקשר או חסר בכבוד. ולכאורה ממה שביקש יעקב שלא יהיו מיוחסים אליו כשמזכירים אותם בחומש, משמע שחסר בכבוד ולא בקשר, שהרי יעקב הוא הכבוד. אבל באמת רבנו מפרש את תפלת יעקב שלא יצטרפו החלקי כבוד שלהם לאחד וזהו אל תחד כבודי.

יג. המהרש"א פירש שקשר רשעים אינו מן המניין שיצטרף אליו הקב"ה. ורבנו מבאר הטעם כי אין להם חלק בכבוד, וצ"ע האם הכוונה שכיון שהקב"ה לא מצטרף לכן אין להם חלק בכבוד. או הטעם שכיון שרוב מעשיהם חיות מנפש הבהמית הם נידונים אחר רוב מעשיהם וחשבים רשעים שאין להם חלק בכבוד להצטרף במחלוקת. ולכאורה ממה שריש לקיש שם בגמ' אמר קשר רשעים על צדיקים גדולים שלמדו זכות על רשע, משמע כביאור המהרש"א, שהרי בודאי רוב מעשיהם היו מזויות נפש הקדושה, אלא כיון שלימדו זכות על רשע אזי עד שיעשו תשובה אין הקב"ה מצטרף למניינם לכן עד ישובו אין להם חלק בכבוד. וצ"ע.

יד. רבנו אומר אנשי שם קרואי מועד חשובים למעלה – צ"ע הרי חלקו על משה שהיה גם מלך וגם צדיק הדור וכו'. האם רשעות זו לבדה לא פוגמת בחשיבותם וחלקם בכבוד שמים? ואולי כי הצדיק כל כך עמל לגרום שיחלקו עליו, (ראה חיי מוהר"ן סימן תא שרבנו אמר אני צריך שיהיה עלי מחלוקת תמיד כי רק ע"י המחלוקת יכול לעלות מדרגא לדרגא. ושם סימן תב אמר מה אעשה שיש מדרגות והיכלות כאלו שאי אפשר לבא אליהם רק על ידי מחלוקת והראייה ממושה רבנו שבדאי היה לו כח המושך להמשיך אליו את כל ישראל, אלא שיש מדרגות שא"א לבוא אליהן אלא ע"י מחלוקת עי"ש. לכן אין כל כך טענה על החולק עליו. אבל באמת כאן בתורה מבואר שמפילים אותו לתאוות ניאוף, ועי"ז סופו שנעשה רשע וחייב מיתה.

טו. צ"ע בתחילה אמר שסכנה לצדיק כשמתקשרים כמה וחולקים עליו, ובסוף התורה אומר שהדבורים שמדברים על הצדיק הם טובה גדולה. פשוט שהכוונה שהמחלוקת טובה רק כשרשעים חולקים, אבל כשצדיקים חולקים זו סכנה לשני הצדדים.

¹ ראה שיר השירים רבה א' סה אשה אחת ילדה ס' רבוא בכרס אחת ומי היא יוכבד שילדה את משה רבנו ששקול כס' רבוא. וראה תענית דף ט. – ואכחד את שלשת הרועים בירח אחד וכי בירח אחד מתו והלא מרים מתה בניסן ואהרן באב ומשה באדר אלא מלמד שנתבטלו שלש מתנות טובות שנתנו על ידן ונסתלקו כולן בירח אחד אלמא אשכחן פרנסה בשביל יחיד שאני משה כיון דלרבים הוא בעי כרבים דמי.

טז. מדוע נוטה דעתו של הקב"ה אל הרבים ולא אל הצודקים? ראה לעיל סוגית תנורו של עכנאי בב"מ נט: שהתורה נמסרה לחכמים ועל כן לא בשמים היא. וכן כתוב השליך אמת ארצה ואמרו באקדמות לשבועות ומסר לך אורייתא הפירוש שהוראת התורה כיצד להתנהג בעולם הזה מתפרשת ע"י בני אדם החיים בעולם הזה דייקא וזה מרוב רחמנותו ית' לשתף מדת הרחמים במדת הדין, וכדי שהנהגת התורה תהיה בדרכי נעם והבנת השכל ואע"פ שיש גם דינים וחוקת שאין לנו הבנה בהם, אבל פסקי הדין הם ע"י הכלל של אחר רבים להטות וגם הקב"ה נוטה לדעת בהנהגת עולם הזה/י. אמנם לעתיד לבוא תהיה הנהגה של דין ואז צ"ע דכתיב תורה זו לא תהיה מוחלפת.

יז. צ"ע לפי המבואר כאן משמע שרבי אליעזר היה ראוי שיפול ממדרגתו לתאוה? ואולי על כן יצאה בת קול שהקב"ה עומד לצידו ואע"פ שהקב"ה אמר נצחוני בני, לא סר מר"א.

יח. צ"ע משמע שמשא לא נפל ע"י קרח ועדתו רק בזכות תפילתו של יעקב "בקהלם אל תחד כבודי". וצ"ע משיחות הר"ן סימן ריג שדוד אמר "שרים רדפוני חינם" והראייה לזה "ומדברך פחד לבי" שלא נפילתי על ידם מיראת שמים. לכאורה מבואר שהחולק בחינם לא יכול להפיל. וצ"ע האם קרח ועדתו לא חלקו על משה בחינם? עיין תורה רנח שגם על דוד לא חלקו בחינם דהיינו ללא סיבה, אלא שכיון שלא הצליחו להפילו היתה השתדלותם לחינם, ולא הצליחו כי היו רשעים כמו דואג ואחיתופל, אבל על משה חלקו צדיקים גדולים, ורק אח"כ נפלו עי"ז.

יט. הדברים שדוברים על הצדיק ואנשיו הם טובות להם בגשמי ורוחני, וצ"ע שמביא ראייה לזה מהמדרש שע"י הקללות שבפרשת כי תבוא, התקיים אתם נצבים היום, בפרשת נצבים שאחריה. צ"ע הכוונה בזה האם יראת העונש היא מעמידה את האדם? ועוד הרי הדיבורים של הרודפים את הצדיק הן בזיון וחרוף ולא איזונים להפחיד, ומה הדמיון לקללות? ואולי לפי המבואר בתחילת התורה שהכבוד נמדד כפי החיות שיש לאדם מהנפש דקדושה שלו, וכשמבזים ומחרפים אדם אזי הוא בורח להקב"ה לבחי' עמידה לפניו ית' ופרעה הקריב את ישראל לאביהם שבשמים, וזהו אתם נצבים היום ע"י הקללות ששמעתם בפרשה הקודמת. כי כששמעו את הקללות שיבואו עליהם אם לא יקיימו את המצוות אזי הבינו שאין על מי להישען אלא על הקב"ה, הכי נמי כשדוברים עליו חרופים וביזיונות מרגיש שאין לו לאן לברוח אלא לתפילת עמידה לפניו ית'. וזהו שאומר המדרש – אמר להם הקב"ה אע"פ שקללות הללו באות עליכם הן מעמידות אתכם. עכ"ל. דהיינו שהן יגרמו לכם לברוח לתפילת עמידה.

הקדמה

נראה שיסוד תורה זו היא במצוה/י ד"אחרי רבים להטות" (שמות כג ב), דהיינו שיש חיוב למיעוט לבטל דעתם לרוב, ובלבד ששני הצדדים אנשים כשרים, דכתיב שם "לא תהיה אחרי רבים לרעות". וידוע שגם הקב"ה מקיים את התורה ומצטרף אל הרוב המסכימים לדעה אחת בעולם הזה, והוא תיקון העולם/י. ואפילו כשחולקים על הצדיק כפרש"י/י שאחי יוסף צרפו עמהם את הקב"ה להחזירם מי שיגלה את סוד מכירת יוסף.

^י ובתורה ב' תנינא ביאר רבנו עוד ביאור בזה עי"ש אות ו' – הלקה רבים' (ברכות ט' ו"ז), כי מחמת שהם רבים, שכל אחד יש בו דעה משנה בחינת פעולות משתנות, וכשהם מסכימים יחד לדעת אחד, נמצא בחינת פעולות משתנות נעשה בחינת אחדות הפשוט, שזה יקר מאד בעיניו יתברך, ועל כן הלקה כמותם. וגם כדי שלא להרבות מחלוקת בישראל, כי אם לא כן, כל יחיד ויחיד יאמר בדעתו ואין לדבר סוף, ויתרבו מחלוקת בישראל (עין בבא מציעא נ"ט:), שאין זה רצונו יתברך, כי רצונו רק בבחינת אחדות הפשוט, כי כשנתגלה בחינת אחדות הפשוט למטה, גם למעלה נתגלה אחדות הפשוט יתברך, בבחינת: "אתה אחד ושםך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". שעל ידי אחדות שנתגלה בישראל למטה, נתגלה אחדותו הפשוט יתברך למעלה: וזה בחינת מעשה דרבי אליעזר הגדול בתנור של עכנאי (בבא מציעא מ"ט) ... וכו' עי"ש.

^י ספר החינוך – מצוה עח מצות הטיה אחרי רבים: לנטות אחרי רבים, והוא בשיפול מחלוקת בין החכמים בדין מדיני התורה כולה, וכמו כן בדין פרטי, כלומר בדין שיהא בין ראובן ושמעון על דרך משל, כשתהיה המחלוקת בין דייני עירם שקצתם דנין לחיוב וקצתם לפטור, לנטות אחר הרוב לעולם, שנאמר (שמות כ"ג ב') אחרי רבים להטות, ובביאור אמרו זכרונם לברכה (הולין דף י"א ע"א) רובא דאורייתא: ובחירת רוב זה לפי הדומה הוא בששני הכיתות החולקות יודעות בחכמת התורה בשוה, שאין לומר שבת חכמים מועטת לא תכריע בת בורים מרובה ואפילו כיוצא מצרים, אבל בהשוות החכמה או בקרוב הודיעתנו התורה שריבוי הדעות יסכימו לעולם אל האמת יותר מן המיעוט. ובין יסכימו לאמת או לא יסכימו לפי דעת השומע, הדין נותן שלא נסור מדרך הרוב. ומה שאני אומר כי בחירת הרוב לעולם הוא בששני הכיתות החולקות שוות בחכמת האמת, כי כן נאמר בכל מקום חוץ מן הסנהדרין, שבהם לא נדקדק בהיותם חולקין אי זו כת יודעת יותר אלא לעולם נעשה כדברי הרוב מהם, והטעם לפי שהם היו בחשבון מחויב מן התורה, והוא כאילו ציוותה התורה בפירוש אחר רוב של אלו תעשו כל עניינכם, ועוד שהם כולם היו חכמים גדולים: ומשרשי מצוה זו, שנצטוונו בזה לחזק קיום דתינו, שאילו נצטוונו קיימו התורה כאשר תוכלו להשיג כוונת אמיתתה, כל אחד ואחד מישראל יאמר דעתי נותנת שאמיתת ענין פלוני כן הוא, ואפילו כל העולם יאמרו בהפכו לא יהיה לו רשות לעשות הענין בהפך האמת לפי דעתו, ויצא מזה חורבן שתעשה התורה ככמה תורות, כי כל אחד ידין כפי עניות דעתו.

^י ראה תורה ב' תנינא אות ו' – "יחיד ורבים הלקה רבים" (ברכות ט' ו"ז), כי מחמת שהם רבים, שכל אחד יש בו דעה משנה בחינת פעולות משתנות, וכשהם מסכימים יחד לדעת אחד, נמצא בחינת פעולות משתנות נעשה בחינת אחדות הפשוט, שזה יקר מאד בעיניו יתברך, ועל כן הלקה כמותם. וגם כדי שלא להרבות מחלוקת בישראל, כי אם לא כן, כל יחיד ויחיד יאמר בדעתו ואין לדבר סוף, ויתרבו מחלוקת בישראל (עין בבא מציעא נ"ט:), שאין זה רצונו יתברך, כי רצונו רק בבחינת אחדות הפשוט, כי כשנתגלה בחינת אחדות הפשוט למטה, גם למעלה נתגלה אחדות הפשוט יתברך, בבחינת: "אתה אחד ושםך אחד, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". שעל ידי אחדות שנתגלה בישראל למטה, נתגלה אחדותו הפשוט יתברך למעלה:

^י פרש"י בראשית לו ג' – ולמה לא גלה לו הקב"ה? לפי שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה ושתפו להקב"ה עמהם (תנחומא וישב ב')

כך משמע ממה שאומר כאן רבנו שמתקבצים חלקי הכבוד של המתקשרים נגד האיש, ואם חלק הכבוד שלהם גדול יותר, יכולים להפיל את האיש שמתקשרים נגדו ממדרגתו. אבל באמת לא נזכר כאן בתורה הדין הזה של אחרי רבים להטות. אלא הטבע שהקטנות להתבטל לפני הגדלות. ואפילו רבים אם חלק הכבוד שלהם ביחד קטן מחלק הכבוד של האיש האחד, מתקיים בהם ראוני נערים ונחבאו, דהיינו שהקטנות בטל פני הגדלות. וצ"ע האם כוונת רבנו לחדש ביאור בביטול איסור בהתר, או מטעם אחר. וראה לעיל בקושיות שאולי רומז למחלוקת ראשונים^ט אם יבש ביבש אחד בתרי נהפך האיסור להתר גמור כדעת הרא"ש (דלכאורה דמי לראוני נערים ונחבאו) או שמדברנן האיסור נשאר איסור רק מותר אכילה לא ביחד כי תולים שהנאכל הוא מהרוב כדעת הרשב"א (שלכאורה דמי לזיל בתר רובא). אבל צ"ע כי נפסק הלכה כהרשב"א ואולי ר"ל שמעיקר הדין מותר אלא שלמעשה במאכלות אסורים מחמירים.

נראה שרבנו מחדש כאן ביאור בגמרא סנהדרין כו. המספרת על שבנא הממונה על בית המלך שהיה ת"ח גדול מאד^י והיו לו שלש עשרה אלף תלמידים, ולמלך חזקיהו היו אחד עשרה אלף תלמידים, ובזמן שבא צבא סנחריב וצר על ירושלים שלח לו שבנא שהוא וסיעתו רוצים להיכנע וחזקיהו וסיעתו מסרבים, והיה חזקיהו המלך חושש שכיון שהם רוב הקב"ה יהיה עמהם וימסרו לאוייב שיהרגו אותם. ובא אליו הנביא ישעיה ואמר לו שקשר רשעים אינו מן המניין, ואין לו מה לחשוש שהקב"ה יצטרף עמהם, ואין לו לחשוש מסנחריב. למדנו מסוגיא זו שאע"פ שבבית דין של מטה דנים על פי רוב דעות, וכדמצינו בסוגית תנורו של עכנאי^{יא} שהקב"ה אמר נצחוני בני. ועל כן חשש חזקיהו המלך שהקב"ה יהיה עם שבנא, חידש לו הנביא שרק בבי"ד של מטה הולכים אחר רוב דעות, כיון שלא יודעים מה בלבו של אדם, אבל בבי"ד של מעלה יודעים היטב. ומבאר רבנו שהכוונה בזה שבבית דין של מעלה כל אדם נמדד לפי הלשם שמים^{יב} שעושה את מעשיו, ואין שום חשיבות לרוב דעות, אלא רק לרוב כבוד שמים שעולה מהאדם.

עוד מחדש כאן רבנו שמצרפים את כל חלקי הכבוד של כל צד ביחד, ולא דנים אותם כיחידים החולקים. נמצא שזה שחולקים עליו, לא מועיל לו שאין בין החולקים עליו אחד שחשוב בשמים כמוהו, אלא כדי להינצל מהם צריך שהוא יהיה חשוב בשמים יותר מכולם ביחד.

עוד מתחדש כאן שהחולק על צדיק הדור לא נחשב מיד לרשע, אלא דנים את כל החולקים כמה לשם שמים יש בכלל מעשיהם, ושוקלים את הכבוד הזה ביחס לכבוד שמים של הצדיק הדור, ואם הכבוד של כולם ביחד ירבה על הכבוד של צדיק הדור, אזי הקב"ה יפיל אותו ממדרגתו שבשמירת הברית^{יג}. ואע"פ שמבואר במ"א שצדיק הדור זוכה לשער החמישים שאין לו שום יחס למ"ט שערים שבהם אוחזים כל שאר הצדיקים כל אחד לפי מדרגתו. צ"ל שאין לזה קשר לכבוד כי זו כבר מתנה שזוכה מצד מדרגתו שזכה אבל יכול להיות צדיק עם יצה"ר גדול שכל היום נלחם ביצרו בכח גדול ועי"ז הכבוד העולה ממנו הרבה יותר מצדיק גדול שכבר הכניע את יצרו הרע הגשמי. כך לכאורה נראה בתורה זו, ממה שמשא רבנו היה בסכנה, לולי תפילתו של יעקב אבינו על קרח ועדתו אע"פ שחלקו על משה איש האלקים, עבד ה', שליח ה', הענו מכל אדם, שנאמר בו פה אל פה אדבר בו, וכל מעשיו רק עפ"י ה'. שלא יצטרפו חלקי הכבוד שלהם יחד, כי אם יצטרפו, אזי הקב"ה יוכרח עפ"י דין תורה לילך אחר הרוב ולהפיל את משה רבנו ממדרגתו. וכמובן הקב"ה שומר על עבדיו על ידי תפילות הצדיקים, כנ"ל שיעקב אבינו התפלל על פנחס שינצל מבני שבט ראובן ועל משה רבנו שינצל מקרח ועדתו. אבל מצד הדין כך היא הנהגת הקב"ה את העולם.

^ט דעת הראש ראה בחולין פרק גיד הנשה סימן לו. ובטור יו"ד סימן קט. ודעת הרשב"א ראה בתורת הבית הארוך בית ד' שער א דף יז, ובשו"ת הרשב"א ח"א סימן ערב. עוד שיטה מחמירה יתר ראה תוס' ר"ד ב"ב לא: ד"ה שתי. וראה שו"ע יו"ד קט א' שהמחבר מתיר אדם אחד לאכלן זה אחר זה. וי"א שרק לשלשה בני אדם מותר לאכלם והרמ"א מחמיר לנהוד לכתחילה כדעת ה"א ומוסיף שיש מחמירין להשליך חתיכה אחת.

^י ראה גיטין נט. ששבנא זכה לתורה וגדולה ונזכר שם ביחד עם חזקיהו המלך.

^{יא} בבא מציעא דף נט. תנן התם (תנור חרס) חתכו חוליות ונתן חול בין חוליא לחוליא רבי אליעזר מטהר וחכמים מטמאין (דף נט:): מאי עכנאי אמר רב יהודה אמר שמואל שהקיפו דברים כעכנא זו וטמאוהו, תנא באותו היום השיב רבי אליעזר כל תשובות שבעולם, ולא קיבלו הימנו, אמר להם אם הלכה כמותי חרוב זה יוכיח, נעקר חרוב ממקומו מאה אמה, ואמרי לה ארבע מאות אמה, אמרו לו אין מביאין ראיה מן החרוב, חזר ואמר להם אם הלכה כמותי אמת המים יוכיחו, חזרו אמת המים לאחוריהם, אמרו לו אין מביאין ראיה מאמת המים, חזר ואמר להם אם הלכה כמותי כותלי בית המדרש יוכיחו, הטו כותלי בית המדרש ליפול, גער בהם רבי יהושע אמר להם אם תלמידי חכמים מנצחים זה את זה בהלכה אתם מה טיבכם, לא נפלו מפני כבודו של רבי יהושע ולא זקפו מפני כבודו של רבי אליעזר, ועדיין מטיין ועומדין, חזר ואמר להם אם הלכה כמותי מן השמים יוכיחו. יצאתה בת קול ואמרה מה לכם אצל רבי אליעזר שהלכה כמותו בכל מקום. עמוד רבי יהושע על רגליו ואמר לא בשמים היא מאי לא בשמים היא, אמר רבי ירמיה שכבר נתנה תורה מזה סיני, אין אנו משיגיחין בבת קול שכבר כתבת בהר סיני בתורה אחרי רבים להטות. אשכחיה רבי נתן לאלוהו אמר ליה מאי עביד קודשא בריך הוא בההיא שעתא? אמר ליה קא חיך ואמר נצחוני בני נצחוני בני. אמרו אותו היום הביאו כל טהרות שטיהר רבי אליעזר ושרפום באש ונמנו עליו וברכוהו.

^{יב} כמובן שדנים גם לפי הכלים שקיבל וכיו"ב, אבל כאן בתורה זו מדובר רק על הלשם שמים דהיינו עד כמה חיותו מנפשו הקדושה, ע"י שמתגבר על נפשו הבהמית.

^{יג} צ"ע כי בתורה כג אומר שמודדים לפי שמירת הברית, ומי שמתוקן יותר אזי מפילים את החולק עליו לתאוות ממון (וממילא גם לתאוות ניאוף כמבואר בלק"ה קדושין ג' ג'). ונראה שבאמת הלשם שמים של האדם תלוי בשמירת הברית שלו.

ועל כן היה משה רבנו בסכנה עצומה, כי קרח ועדתו בתחילת ההתקשרות שלהם על משה, היו צדיקים וחשובים, ואע"פ שבסופם לפני שבלעה האדמה את קרח דתן ואבירם, משה רבנו מכנה אותם רשעים, כמ"ש (במדבר טז כו) "סורו נא מאהלי הרשעים האלה". צ"ל שאח"כ הקב"ה הפיל את קרח ממדרגתו, כיון שחלק על משה ולא היה חשוב ממנו (וכנראה גם את הר"נ נשיאי עדה), אבל בתחילה כיון שכל המאמנים חמישים נשיאי עדה וקרח ואון בן פלט עשו מעשיהם לשם שמים לכבודו ית', היה להם חלק גדול בכבוד שמים, עד שמשה רבנו היה בסכנה גדולה שמשמים יפילו אותו מפניהם ממדרגתו לשאול תחתיות של פגם הברית. כי בתחילת המחלוקת בוודאי היו חשובים כמ"ש ט"ו ויקומו וכו' חמישים ומאתים נשיאי עדה, קריאי מועד, אנשי שם, ויקהלו על משה וכו'. ועיין היכל הברכה במדבר טז יא/ט"ו שהיתה כוונתם טהורה להביא את הגאולה ע"י כוונה מיוחדת שקבלו ממשה רבנו, רק טעו שרצו לעשות זאת בלי משה. וגם קרח בתחילה היה צדיק גדול מאד/ט"ו ומחלוקתו היתה לשם שמים כי היה לוי מדת הדין וסבר שכהן גדול צריך להיות מדת הדין ועל כן באמת לעתיד כשתנהג מדת הדין הוא היה כהן גדול/ט"ו. משמע שבתחילת המחלוקת היו כולם צדיקים וחשובים בשמים, ורק ע"י תפלת יעקב אבינו, "בקהלם אל תחד כבודי", שביקש שכל חלקי הכבוד לא יצורפו לכבוד אחד גדול, לכן לא הצטרפו חלקי הכבוד שלהם, ונמצא חלקו של משה רבנו רב מהם, ועל כן הקב"ה הפיל אותם ממדרגתם. ונעשו רשעים, כי הנופל לתאוות ניאוף משחית נפשו ומתדרדר גם לשאר תאוות כמבואר שם בפרשת קרח שנפלו לקנאה וכפירות עד שרצו לעקור את כל התורה/ט"ו.

ומסתבר מאד שקרח טען אנו הרוב ואתה מורה נגד הרוב שלא כדן, וראוי לסקילה כדן זקן ממרא, אלא שלא יכול היה לדון כך כי את כל התורה תורת משה קיבל ממשה רבנו, לכן נפל לכפירה בכל התורה כולה כמבואר בירושלמי סנהדרין פ"י הל"א שסופו שאמר אין תורה מן השמים.

אחרי רבים להטות/כ" אבל לא אחרי רבים לרעות

^{יד} במדבר פרק טז (כה) ויָקָם מֹשֶׁה וַיִּלָּךְ אֶל דָּתָן וְאַבִּירָם וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו וְיִשְׂרָאֵל: (כו) וַיְדַבֵּר אֶל הָעֵדָה לֵאמֹר סוּרוּ נָא מֵעַל אֹהֲלֵי הָאֲנָשִׁים הָרָשָׁעִים הָאֵלֶּה וְאַל תִּגְעוּ בְּכָל אֲשֶׁר לָהֶם פֶּן תִּסָּפוּ בְּכָל חַטָּאתָם: (כו) וַיַּעֲלוּ מֵעַל מִשְׁכַּן קֶרַח דָּתָן וְאַבִּירָם מִסִּבִּיב וְדָתָן וְאַבִּירָם יָצְאוּ וַיַּצִּיבִים פֶּתַח אֹהֲלֵיהֶם וַיִּנְשִׂיהֶם וַיִּבְנִיחֶם וַיִּטְּפוּ:

^{טו} במדבר פרק טז (א) וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קָהָת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבִּירָם בְּנֵי אֶלְיָאָב וְאוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִישִׁים וּמֵאָתָּים נְשִׂאֵי עֵדָה קָרְאוּ מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם: (ג) וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם רַב לָכֵם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קֹדְשִׁים וַיִּתְּחוּם יָדוֹד וּמִדּוֹעַ תִּתְּנָשְׂאוּ עַל קֹהֶל יְדוֹד:

^{טז} עיין היכל הברכה במדבר טז יא ד"ה הנעדים – בכאן לא היה זה הענין מחלוקת כפשוטה כמו שדימו הכסילים אלא היה ענין נפלא שמסרו נפשם ממש להעלות המלכות עם כל הנשמות שנטבעו בעמקי הקליפות להמשיך גאולה לתקן חטא אדה"ר וחטא העגל ואלו צירפו לזה בהכנעה ואהבה למשה רבינו היו שעתא קיימא להון והיו מצליחין אלא שאכלה פגה שהיה ע"י מחלוקת ופירוד לבבות ממשה רבינו כי חשדו למשה שהוא מעכב כדי שיהיה אהרון כהן גדול וזהו הנעדים דין לחוד חסר ו' שלא נתחברו עם משה רבם לעשות היחוד הנורא הזה. ועיין שם לעיל פסוק ז' שמשה רבנו בעצמו מסר להם את הייחוד שעל ידו יתקנו את המלכות בהקטרה זו והם קבלו ממנו ואעפ"כ נחלקו ממנו.

^{יז} עיין דברי יואל ח"ח פרשת קרח – ששאל הייטב לב את הישמח משה (שאמר שזוכר שהיה בזמן קרח) באיזה צד עמד הוא ז"ל, השיב שהוא עמד בפני עצמו לא עם משה ולא עם קרח, שאלו הייטב לב היתכן לעשות כך נגד משה רבינו, השיבו שאתה לא היית יודע את קרח, אילו היית מכיר אותו לא היית שואל כך ע"כ. עכ"פ היוצא לנו מזה שקרח הי' איש קדוש וצדיק אמת אלא שטעה בדבר כמ"ש האר"י הק'. שכיון שראה מה יהי' בעתיד שיהיה כהן גדול חשב להקדים הזמן של עולם התיקון בימיו, וזה היה טעותו.

^{יח} עיין בני יששכר – מאמרי חדש מרחשון – מאמר א אות ב' – ועוד אקדים לך, ידוע מחלוקת קרח היה, דהנה כהן הוא בבחינת חסד והוא במעלה על הלי שיהיה גבורה, על כן הלוים המה משרתים בעבודתם אל עבודת הכהנים כדי שיהיה תגבורת החסדים על הגבורות, והנה קרח שהיה לוי רצה להיות במעלה על אהרן שהיה כהן הנה רצה להגביר הגבורות על החסדים, והנה באמת לעתיד במהרה בימינו יהיו הגבורות במעלה על החסדים כמעלת הזהב על הכסף, אלא קרח אכלה פגה, על כן לעתיד יתעלה קרח וכמו שכתב האריז"ל צדי"ק כתמ"י יפר"ח (תהלים צג יג) סופי תיבות קרח"ח:

צ"ע כי בסנהדרין צ. אמרו אפיקורס אין לו חלק לעוה"ב ובירושלמי פ"י הל' א' אמרו קרח אפיקורס היה. א"כ אין יתכן שיהיה כהן גדול אם אפילו עולם הבא אין לו.

^{יט} עיין ירושלמי סנהדרין פ"י הל' א – רב אמר קרח אפיקרסי היה וכו' אמר קרח אין תורה מן השמים ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול. ועיין לק"ה פריה ורביה ואישות הלכה ה אות ה' – וכן מחלוקת קרח שרצה להקהיל את עדת ישראל לחלק על משה, לעקר את התורה, חס ושלום, ובאמת קלקל הרבה לדורות, כי כל המחלוקת שפכל דור ודור על צדיקי אמת והנלוים אליהם יש בהם ניצוצי קרח, דתן ואבירם, כמובא. כי את זה לעומת זה, כי הסטרא אחרא מתגרה בהצדיק הבעל כח הנ"ל.

^כ קיום הלכה זו בעניין השקפה קשה מאד, בידוע שאלת המינים הרי הגויים רוב וישראל המעט, והתירוצ' כי קשר רשעים אינו מן המניין. אמנם כל זה בין קודש לחול, אבל בין קדש לקדש הרבה יותר קשה דהיינו בין ישראל לישראל, וכבר אמר רבי אברהם בן נחמן (ככ"י אור ספורים נפלאים הובא בשי"ק א' תרב) שאת האמת יודעים רק עשר אחוז. וכל שכן להבדיל בין צדיק אמיתי לצדיק הדור. וקשה הרי התורה מצווה לילך אחר הרוב, ובשלמא היכן שהרוב רשעים יש הכלל של קשר רשעים אינו מן המניין, אבל כששני הצדדים צדיקים מדוע אין חיוב תורה לילך אחר הרוב. ואעפ"כ קבלנו מרבנו ומוהרנ"ת דברים ברורים כנ"ל, שהאמת היא עם המעט דמעט המאמינים ברבנו, ואפילו בזמן מוהרנ"ת והרבה שנים אח"כ שהמאמינים היו מועטים מאד. ואמנם בעניין הסור מרע בזה יש לנו עצת מוהרנ"ת בלק"ה שבת הלכה ד' אות יג שזה כמו ההולך במדבר ואינו יודע מתי שיתברר לו יום אחד לקדוש והבדלה ויהיה ממלאכה בכל הימים. הכי נמי כל הצדיקים והפְּשָׁרִים המתנהגים על פי דברי רבותינו וזכרונם לברכה בגמרא וזהר ובכתבי האר"י והפעל שם טוב ותלמידיו וכו' יגן עלינו בודאי אסור לחלק על שום אחד מהם. וכמוכן בדברי רבנו (בתורה ה') שמי שרוצה לחוס על נפשו אסור לו לשמע כלל המחלוקת

כאמור אע"פ שהכלל בכל התורה "אחרי רבים להטות" (שמות כג.)^{כא}. וכמבואר בחולין יא.^{כב} שמכאן למדו לזיל בתר רובא בכל דיני התורה. וכן העולם נידון אחר רובו/כג. ובית דין של מטה פוסק עפ"י רוב, אפילו נגד בת קול מפורשת משמים, כי התורה לא בשמים כנ"ל בב"מ נט: בתנורו של עכנאי שנחלקו בו רבי אליעזר הגדול וחכמים ואע"פ שיצאה בת קול שהלכה כר"א שהוא טהור, אמרו חכמים לא בשמים היא ופסקו טמא וטמאו את כל הטהרות שטיהר ר"א ונידוהו וביאר הרמב"ן שאם היה זה בזמן הסנהדרין היו דנים את ר"א למיתה בזמן ממונה כיון שהורה כדעתו לתלמידיו, אע"פ שכך קיבל מרבותיו. ומסופר שם שאליו הנביא אמר לחכמים שבאותה שעה אמר הקב"ה נצחוני בני. וכיון שטבע הקטנות להתבטל מפני הגדלות על כן סבר חזקיהו המלך שאפילו ברוב רשעים תהיה דעת הקב"ה נוטה אליהם, להפיל את המיעוט של צדיקים מפניהם, וחדש לו הנביא ישעיה שקשר רשעים אינו מן המניין דהיינו לא נכנס למנין רוב ומיעוט. משמע אע"פ שבוודאי יש לכל אחד מהם מצוות שעשה אבל כיון שרוב מעשיו להנאת עצמו, כמבואר שם בגמ' ששבנא בעל הנאה היה ומסתמא כך גם לימד את תלמידיו שהעיקר הוא ריבוי הלימוד ואין צריך להיות ממית עצמו עליה/כד. נמצא

שפין הצדיקים השלמים רק להאמין בבלם: אבל עצה זו היא בחי' מדבר, ועדיין צריך כל ימיו לחפש את הצדיק האמת ולא לילך אחר הרוב. ודווקא בעניין הזה אין שום אפשרות להכריע בשכל אלא בהרגשת הלב, שזה בעצמו סתירה לכלל הידוע שאיש ואשה בחי' אמת ואמונה, דהיינו מהלכי שכל לעומת הרגשת הלב, ובתורה פב תניא למדנו שהם אחור וקדם וצריך שהאחור יתבטל לקדם. והנה כאן בדבר החשוב ביותר בחיים, אין עצה אלא לילך אחר הרגשת הלב. שהיא המטעה את רוב העולם, והראייה שרובא דעלמא רחוקים מצדיק האמת. ועל זה אמר רבנו שעולם הזה הוא גשר צר מאד והעיקר לא להתפחד כלל, כי הרוצה לילך בזה אחר השכל הולך על חוט דק כשערה ובאמת א"א שלא להתפחד. וצריך לצעוק על זה לה' כי אין עצה ואין תבונה אלא לסיעתא דשמיא ועל זה אמר מוהר"ן והחפץ באמת שולחים לו מלאך של אמת (לק"ה מנחה ו' ה). אבל החכם בעיניו נופל.

^{כא} שמות פרק כג (ב) לא תהיה אחרי רבים לרעת ולא תענה על רב לנטות אחרי רבים להטות:

חולין יא. אחרי רבים להטות. מכאן דאזלינן בתר רובא.

תורה תמימה/ביאורים/ וכתבו התוס' בב"ק כ"ז ב' דאע"פ דבדיני ממונות היכא שיש תובע ונתבע אין הולכין אחר הרוב, והיינו להוציא ממון מכת הרוב, בכ"ז בסנהדרין אזלינן אחר הרוב, וטעם הדבר משום דבסנהדרין אמרינן דהמעוט כמאן דליתא דמי ואין כאן מעוט כלל, עכ"ל. ונראה להסביר סברתם, משום דבשאר עניני רוב וזולת רוב של סנהדרין יש להב"ד עצמם ספק באמתת הדבר ופוסקים הדבר רק מפני הדין דאזלינן בתר רובא, לכן לא היו רוב זה ודאי וחזק אלא אמרינן סמוך מעוטא לחזקה דהיינו לחזקה דאוקי ממונה בחזקת מריה, דהיינו בחזקת מי שהוא בידו עתה ואתרע ליה רובא, משא"כ בחלוקי דעות סנהדרין דרוב המחזיקים בדעה אחת להם אין שום ספק כלל באמתת פסק דינם אלא ברור להם כן, וכיון שהרוב ברור ומאומת אמרינן דדעת המיעוט דיינים כמאן דליתא דמי: ויש מחלוקת הראשונים אם הא דאחרי רבים להטות הוא רק בשוין בחכמה או אם המעוט גדול בחכמה הלכה כמעוט, ונראה לי ראייה דאפילו אם הרוב הוא פחות בחכמה מהמעוט ג"כ אזלינן בתרם, מירושלמי תענית פ"ג ה"ד, א"ר ועירא בשם ר' חנינא, מה יעשו גדולי הדור ואין הצבור נדון אלא אחר רובו, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל כמנודים לא היה מדבר הקב"ה עם משה שנאמר (פ' דברים) ויהי כאשר תמו כל אנשי המלחמה למות וידבר ה' אלי, והובא ענין זה בקצור בבבלי תענית ל' ב' ושם מסיים אלי היה הדבור, והבאור הוא דמשמיענו בדמיון דאזלינן בתר רובא אין אנו משגיחים אם בהמעוט נמצאים יחידים אנשי סגולה ורמי המעלה, ובהרוב כולו – המון עם, יען כי סתמא כתבה התורה אחרי רבים להטות, יהיו מי שיהיו, והוה כונת הלשון מה יעשו גדולי הדור ואין הצבור נדון אלא אחר רובו, שהרי בשביל הרוב מנע הקב"ה מלדבר עם משה, והרי מבואר מפורש דאפי' אם הרוב פחות בחכמה מהמעוט קי"ל אחרי רבים להטות: ואף נראה להסביר טעם הדבר שאפי' אם המעוט גדול בחכמה אזלינן בתר הרוב הפחות בחכמה ע"פ מש"כ הרמב"ם בהקדמה לספר יד החזקה בבאור הענין דאחרי רבים להטות, שראה הקב"ה שיהיו מחולקים בלמודי התורה ולא יצא כל דין לאמתו לכן גזר אומר אחרי רבים להטות, ע"כ. ולפי זה אם נחלק בין גדולים ובין קטנים בחכמה עדיין לא יתברר ולא יצא בהחלט דין לאמתו, כי א"א לברר ולהכריע ערך מדת וקצבת החכמה:

^{כב} **חולין דף יא.** מנא הא מילתא דאמור רבנן זיל בתר רובא מנל? דכתיב "אחרי רבים להטות". רובא דאיתא קמן כגון ט' חנויות (מוכרות) בשך שחוטת ואחת מוכרת בשך נבלה ונמצא בשך בארץ הלך אחר הרוב, ומותר) וסנהדרין (יב מוכים ויא מחייבין זכאי) לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן רובא דליתיה קמן כגון קטן וקטנה (יבס קטן מותר ביבמותו הקטנה ולא חוששים שמה היא אילנות ואסורה לו כי לא מתקיים בה להקים שם לאחיו) מנלן א"ר אלעזר (סימן זמן שבח מכנש) אתיא מרישא של עולה דאמר קרא "ונתח אותה לנתחיה", אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים, וניחוש שמה ניקב קרום של מוח, אלא לאו משום דאמרין זיל בתר רובא, ממאי דילמא דפלי ליה וברך ליה? ואי משום אותה לנתחיה ולא נתחיה לנתחים, ה"מ היכא דחתיך ליה לגמרי, אבל היכא דלייף לית לן בה. מר בריה דרבינא אמר אתיא משבירת עצם בפסח, דאמר רחמנא "ועצם לא תשברו בו" וניחוש שמה ניקב קרום של מוח..... ר"נ בר יצחק אמר אתיא מאליה דאמר רחמנא "חלבו האליה תמימה" וליחוש שמה נפסקה חוט השדרה.... רב ששת בריה דרב אידי אמר אתיא מעגלה ערופה דאמר רחמנא "הערופה" כשהיא שלמה תיהוי, וליחוש דלמא טרפה היא.... רבה בר רב שילא אמר אתיא מפרה אדומה דאמר רחמנא "ושחט ושרף" מה שחיתתה כשהיא שלמה אף שריפתה כשהיא שלמה, וליחוש דילמא טרפה היא.... רב אחא בר יעקב אמר אתיא משעיר המשתלח דרחמנא אמר "ולקח את שני השעירים" שיהיו שניהם שוים, וליחוש (דף יא:) דילמא חד מינייהו טריפה הוא.... רב מרי אמר אתיא ממכה אביו ואמו דאמר רחמנא קטליה, וליחוש דלמא לאו אביו הוא.... רב כהנא אמר אתיא מהורג את הנפש דאמר רחמנא קטליה, וליחוש דלמא טרפה הוא.... רב אשי אמר אתיא משחיטה מעדים וזממין דאמר רחמנא "ועשיתם לו כאשר זמם וגו'", וליחוש דלמא הך דאסהידו ביה טרפה הוא.... רב כהנא אמר אתיא משחיטה עצמה, דאמר רחמנא שחוט ואכול, וליחוש שמה במקום נקב קא שחיט, אלא לאו משום דאמרין זיל בתר רובא.

^{כג} **קידושין דף מ:** ר' אלעזר בר' שמעון אומר לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו עשה מצוה אחת אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה שנאמר וחוטא אחד כו' בשביל חטא יחידי שעשה זה אבר ממנו ומכל העולם טובה הרבה

^{כד} **ראה מהרש"א** סנהדרין כו: אל תתמה מה שהקדיח תבשילו כל כך ברבים שהרי כבר העיד עליו הכתוב לך בא אל הסוכן וגו' ע"ש שהיה בעל הנאה ואמר במי התורה מתקיימת במי שממית עצמו עליה ולא בבעלי הנאות:

שרוב חיותו מנפש הבהמית שלו, לכן נידון אחר רובו להיקרא רשע, ואע"פ שהוא תלמיד חכם עצום וממונה על בית המקדש.

נמצא שכל מחלוקת ואפילו לשם שמים ובפרט על אדם גדול היא הימור מסוכן כי מי חשוב ממי א"א לדעת וכמו שאמר איוב (ג' יט) אומר "קטן וגדול שם הוא", וביאר מוהר"ן ת"כ/י"ב שבעולם הזה נעלם מאיתנו מי גדול ומי קטן, דהיינו מי חשוב אצל הקב"ה יותר ומי חשוב פחות, כי רחמנא ליבא בעי, ומה בלב זולתנו נעלם מאיתנו. וכן איתא בגמ' י"ב/י"ז שיוסף בן רבי יהושע בן לוי פרחח נשמתו וחזר לחיים ואמר עולם הפוך ראיתי, בני אדם שחשובים כאן קלים הם שם ולהפך בני אדם קלים כאן וחשובים שם. אמרו לו עולם ברור ראית. ועולם הזה עולם השקר ונדמה שהאמת עם הרוב אבל צריך לדעת להבדיל בין אמת לשקר כי יש גם רבים המחזיקים בשקר/כ"י. נמצא שהתקשרות רבים לחלוק לשם שמים על אדם גדול היא הימור מסוכן.

בקהלם אל תחד כבודי

במה שיעקב אבינו התפלל על משה רבנו לפני מותו ובקהלם אל תחד כבודי נראה לבאר שיעקב אבינו ראה ברוח קודשו שעתיד לקום נביא גדול לישראל הוא משה רבנו שיזכה למדרגה עצומה, עד שיזכה לעלות לשמים להוריד תורה, והכלל שא"א לעלות כל כך בלי שתהיה עליו מחלוקת (כמבואר בחיי מוהר"ן סימן תא/י"ט) ועל כן כל גדולי ישראל יחלקו עליו/ל. וידע שהתורה אומרת אחרי רבים להטות. נמצא שבוודאי יקומו רוב ישראל בקשר נגדו והקב"ה יוכרח להצטרף עמהם, בזה יובן ענין תמוה/ל"א כיצד יתכן במכירת יוסף שתפו את הקב"ה עמהם למיין להחרים מי שיגלה שהאחים מכרו את יוסף, כי כך הדין לילך אחר הרוב. ואזי משה רבנו יהיה בסכנה גדולה. ולא רק משה אלא כל ישראל, שהרי זה כבודת הענף שיושב עליו כי כל זכות הקיום של ישראל היה ע"י משה רבנו. לכן התפלל יעקב אבינו "בקהלם אל תחד כבודי", כי כבודו הוא שרש

כ"ה איוב פרק ג (יט) קטן וגדול שם הוא וְעַבְדְּךָ חָפְזִי מֵאֲדֹנָיִי:

רש"י (יט) קטן וגדול שם – שם ניכר מי חשוב ומי שפל ולפי שאותה גדולה גדולת עולם הוא ואותו שפלות שפלות עולם היא:

כ"ו שיש שרפי קודש – חלק ג אות קלח – הדגיש והרחיב מוהר"ן ת"מאד המובא בפרוש הפתוב: "גדול וקטן שם הוא" איוב ג שְׁבוּהָ הָעוֹלָם אֵין יוֹדְעִים כָּלֵל מִי הוּא הַגְּדוֹל וְהַחֲשׁוֹב בְּמַעֲלָה בְּשָׁמַיִם וְיָמִי הוּא הַקָּטָן בְּמַעֲלָה, וְרַק לְמַעֲלָה בְּשָׁמַיִם, ה' הַבּוֹחֵן לְבוֹת הוּא יוֹדֵעַ הַיֵּטֵב מִדְּרַגַּת כָּל אֶחָד וְאֶחָד, וְזֶהוּ "גְּדוֹל וְקָטָן" מִי הוּא גְּדוֹל וְיָמִי הוּא קָטָן "שֵׁם הוּא", שֵׁם יוֹדְעִין מִי הוּא.

כ"ז פסחים דף נ. והיה ביום ההוא לא יהיה אור יקרות וקפאון מאי יקרות וקפאון אמר רבי אלעזר זה אור שיקר בעולם הזה וקפוי לעולם הבא רבי יוחנן אמר אלו נגעים ואהלות שיקרין הן בעולם הזה וקפויין הן לעולם הבא ורבי יהושע בן לוי אמר אלו בני אדם שיקרין הן בעולם הזה וקפויין הן לעולם הבא כי הא דרב יוסף בריה דרבי יהושע בן לוי חלש ואיתנגיד כי הדר אמר ליה אבוה מאי חזית אמר ליה עולם הפוך ראיתי עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר לו בני עולם ברור ראית ואנן היכי התם כי היכי דאיתו אנן הכא הכי איתנין התם ושמעתי שהיו אומרים אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ושמעתי שהיו אומרים הרוגי מלכות אין אדם יכול לעמוד במחיצתן (ומאן) [מאן] ניהו אילימא רבי עקיבא וחביריו משום הרוגי מלכות ותו לא אלא הרוגי לוד.

פרש"י – אור שיקר בעולם הזה – כשחמה מאירה בגבורתה, ואורה גדול אותו אור חשוב ויקר שלה יהא קפוי וקל לעולם הבא, כל דבר קל קרי קפוי צף על המים ויצף הברזל מתרגמין וקפא פרזלא (מלכים ב' ו'): בני אדם שיקרים – עשירים וחשובים, ואינן טובים למקום: איתנגיד – גוע, ופרחה רוח: עליונים למטה – אותן שהיו כאן חשובים ראיתי קלים: ואנן – תלמידי חכמים היכי איתנין התם הרוגי מלכות ותו לא לא היתה בהן מעלה אחרת שיחשבו עליה אלא זו בלבד הרוגי לוד שני אחים היו שמסרו עצמן על ישראל, שהודו על עצמן הריגת בת מלך, שהיו מטילין אותה על כל ישראל: (ראה אגרות משה (ייד ח"ב סי' קע"ד ענף ד') שפסק שדווקא להצלת כל ישראל מותר אבל להצלת יחיד אסור)

כ"ח ראה לעיל בשיחות שאחר ספורי המעשיות – דע שיש שני מיני פלטיין, ושני הפלטיין דומין זה לזה. באחד דר בו מלך, ובהשני דר עבד. ובודאי, באמת הוא חלוק גדול בין הפלטיין של מלך לפלטיין של עבד. רק אף על פי כן, אפשר לטעות ביניהם. כי יש קשר שמתקשרין הרבה נפשות, עד שנעשה מהם בית ופלטיין (של אמת). אבל דע, שיש כנגד זה קשר של רשעים. שמתקשרין יחד הרבה נפשות של רשעים ונעשה מהם בית ומדור לשקר. ועל זה הזהיר הנביא (ישעיה ח'): "לא תאמרון קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר" כי קשר רשעים אינו מן המניין. ועל זה כתיב (שמות כג): "לא תהיה אחרי רבים לרעת". והנה, בין שני הבתים הנ"ל אפשר לטעות. הינו, בין האמת והשקר. כי השקר מדמה עצמו לאמת.

כ"ט חיי מוהר"ן סימן תא – אמר (רבנו), כל הצדיקים הגדולים הגיעו למעלה ולמדרגה שהגיעו, אבל עמדו בזה, אבל אני צריך שיהיה עלי מחלקת תמיד, כי אני הולך בכל פעם ובכל רגע מדרגא לדרגא. אלו הייתי יודע שאני עומד עכשיו כמו בשעה הקודמת, לא הייתי רוצה את עצמי כלל בזה העולם: עוד שם סימן תב – משה רבנו עליו השלום בודאי היה לו כח המושף להמשיך את כל ישראל אליו, כדכתיב (שמות ל"ה), "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל", כי הוא היה הדעת של כלל ישראל, והיה בכחו להקהיל ולהמשיך את כלם אליו, ואף על פי כן מה פתית (שם ל"ג): "והפיטו אחרי משה ודרשו רבותינו זכרונם לברכה מה שדרשו וכו' וכיצא בזה עוד. וכל זה פי יש דברים כאלו שאי אפשר לבוא אליהם רק על ידי מחלוקת שחולקין עליו וכו'.

ל עיין דברי יואל חלק ח' פרשת קרח דף טו שכתב – ועובדא ידענא שאא"ז הייטב לב ולה"ה שמע מזקינו הישמח משה זל"ה, שאמר לו שהוא נתגלגל בעוה"ז פעם הג', פעם אמת ה' בדור המדבר, ואמר שכל ראשי סנהדראות עמדו בשיטתו של קרח, ורק ההמון עם ה' עם משה רבינו.

ל"א כמבואר במדרש תנחומא הובא בפרש"י (בראשית לו לג) – ולמה לא גלה לו הקב"ה (ליעקב) לפי שהחרמנו וקללו את כל מי שיגלה ושתפו להקב"ה עמהם (תנחומא)

לכל חלקי הכבוד שיש לכלל ישראל בכל הדורות, כי הוא שורש הנפשות של עם ישראל, שמהן כל הכיסופים לקדושה/י^ל. וביקש שלא יצטרף אצלם להיות חלק אחד גדול ביחס לחלקו של משה בכבוד.

החולק על צדיק הדור לא נקרא רשע אבל הוא בסכנה גדולה מאד

כאמור שקרח ועדתו בתחילת המחלוקת על משה רבנו היו צדיקים גדולים מאד שהרי "ויקהלו על משה" כתוב מיד אחרי שכתוב שהיו "אנשי שם". נמצא אע"פ שחלקו על משה רבנו, נחשבו צדיקים עצומים ולא רשעים, שאם היו רשעים מתחילה, לא היה יעקב צריך להתפלל עליהם, כי ממילא קשר רשעים אינו מן המניין, אבל כיון שהיו צדיקים, ולא סתם צדיקים אלא צדיקים גדולים מאד, שהרי משה רבנו נשמתו כלולה מכל ישראל, כמ"ש אשה אחת ילדה שישים רבוא, דהיינו את משה רבנו הכלול מכל ישראל, אעפ"כ אומר רבנו שאם היו מצטרפים כל חלקי הכבוד שלהם יחד היו גדולים מהכבוד העולה ממשה רבנו, והיה משה בסכנה נוראה, ורק תפלת יעקב אבינו הצילה אותו. ועוד יותר זו תימה נוראה, שהרי משה רבנו היה צדיק הדור, עליו אמרו בגמ' כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה. וכל שכן משה רבנו דכתיב ביה (דברים לד י') וְלֹא קָם נָבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל בְּמִשְׁחָה אֲשֶׁר יִדְעוּ ה' פָּנִים אֶל פָּנִים: כיצד יתכן שמי שמקהיל את כל עם ישראל נגדו, לא נקרא רשע? ועליו לא נאמר קשר רשעים אינו מן המניין.

ובפרט שקשר רשעים אמר ריש לקיש שם בגמ' גם על שני צדיקים גדולים שהלכו לדון בעיבור השנה ועברו עבירה פעם אחד שלימדו זכות על כהן החשוד על השביעית. ונאמר על שבנה שהיה תלמיד חכם עצום/י^ל עם המוני תלמידים שלימדם תורה ואפילו יותר מחזקיהו המלך, אעפ"כ נקרא רשע, וכיצד יתכן שהקמים ומקהילים נגד משה ואהרן לא נחשבים מיד לרשעים. משמע שמי שעושה באמת לשם שמים אפילו טועה לא נקרא רשע, אבל הוא בסכנה גדולה שכיון שחולק על גדול ממנו, משמים יפילו אותו להיות רשע.

ומבואר בתורה זו, שזה לא בגלל חומר המחלוקת, שהרי לולי תפלת יעקב אבינו גם את משה רבנו שלא השתתף כלל במחלוקת היו מפילים, אלא רק כיון שלא מתבטל לרוב, ואפילו צדיק כרבי אליעזר הגדול שכביכול היה אנוס לקיים דברי רבותיו/י^ל וזכה לכוון לדעת הקב"ה, אעפ"כ לא הואיל לו ומדין תורה נידוהו ואם היה הבית קיים היו סוקלין אותו/י^ל. ואפילו משה רבנו שקיבל תורה מהקב"ה ועשה שליחותו במנוי הכהן הגדול ועל כן לא יכול היה להתבטל לרוב, אעפ"כ מצד דין תורה הפשוט היה חייב להתבטל לרוב, ואם לא אזי יפול מכל מדרגתו העצומה לתאוה הידועה והנוראה. אלא שהקב"ה שמר עליו ע"י שהקדים לזה את תפילת יעקב אבינו.

ולפי האמור צ"ע גדול מה שאמר רבנו (חי"מ תא) שהוא חייב שתהיה עליו מחלוקת כדי לעלות מדרגה לדרגה, הרי לפי המבואר בתורה זו הוא בסכנה נוראה בכל רגע, וכנ"ל שא"ל לומר שמי שחולק עליו מיד נידון כרשע וקשר רשעים אינו מן המניין, כי החולקים עליו לשם שמים נשארים צדיקים אע"פ שחולקים. ואולי ידע שצדיקים אמיתיים לא יחלקו עליו, ואמנם כך היה שאע"פ שרבים חלקו על רבנו, אבל צדיקים באמת לא חלקו עליו, או שחלקו כדי לסלק ממנו קטרוג, כמבואר שרבנו אמר על רבי ברוך הוא חולק עליו כצדיק. עוד עיין לעיל בשיחות שיחות הר"ן סימן ריג ותורה רנח שאפשר לצדיק להיצל מהנפילה אפילו כשרבים רודפים אותו.

עד כאן ההקדמה

^ל הביאור בזה כי הנפש שרשה ברצון. כי נפש נקרא רצון כמ"ש (בראשית כג ח') יש את נפשכם וכו', וכל הכסופים של האדם הם מנפשו, רק תלוי מאיזה נפש, כי מנפש הבהמית נכסף לתאוות, ומנפש השכלית הקדושה נכסף לקדושה. והכסופים דקדושה הם נפש הקדושה ששרשה בכבוד שמים.

^ל רמב"ן – ועל דרך האמת, שידעו השם פנים אל פנים, לדבקה בו בעת שתבוא הרוח במשה רבינו, וכן היה בעת מתן תורה אבל לא השיגו הם אלא לקול מתוך האש והנה באר שכל נבואותיו של משה כיום מתן תורה, ושאר הנביאים היתה עליהם יד ה', והבן זה:

^{ספורנו} – (י) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. לא הגיע שום נביא למדרגת נבואתו ובוזה התבאר שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה על דרך אמרם אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו אלא אם כן גדול ממנו בחכמה ובמנין:

^ל ראה מהרש"א על סנהדרין דף כו: שהיה שבנא ת"ח ומלמד תורה ברבים כמסופר ממנו שהיה דריש בתליסר רבנותא וע"כ נקרא שבנא הסופר כמו עזרא הסופר. ועיין הגהות וחיידשים בשם מהרש"ש – שבנא בעל הנאה היה. מהרש"א בח"א כתב לפי שהיה ת"ח כדלעיל לכן נקרא שבנא הסופר. והר"י בתוס' שבת (יב ב) הוכיח מהפסוקים דשבנא הסופר היה אחר ע"ש. אבל בימא ספ"ג ובכתובות רפ"ג מסקי דזהו בעצמו הסוכן:

^ל מבואר בספר היוחסין מאמר א'. ובסדר הדורות – חלק תנאים ואמוראים – אות א – לא אמר אלא מה שמע מרבו סוכה (כ"ז ב') יומא (ס"ב ב').

^ל כמבואר ברמב"ן ב"מ נט: ע"ש ששואל מדוע ברכוהו הרי חייב רק נידוי, ותרץ שכיון שלא התבטל אלא עמד על שלו ורצה להוכיח ע"י אמה וחרוב וכתלי ביהמ"ד, ואם היה בזמן הבית היה נעשה זקן ממרא, לכן החמירו עליו וברכוהו.

תורה קפא [לז]

בְּשִׁמְתֵּקְשָׁרִים בְּקֶשֶׁר אִיזָה אַנְשִׁים כְּשָׁרִים, לַחֲלֹק עַל אִישׁ אֶחָד/לֵחַ וּמְדַבְּרִים עָלָיו שְׁאִינוֹ רְאוּי לַמְשָׁרְתוֹ, וְחִשְׁבֹּתוֹ, אִזִּי אֲפִילוֹ אִם הוּא אָדָם חָשׁוּב בְּשִׁמְיָם, יוֹתֵר מִכָּל אֶחָד מֵהֶם. עַל כָּל זֶה יִכּוּלִים לְהַפִּילוֹ/לֵט/ ח"ו מִמְדַּרְגָּתוֹ בְּשִׁמְרֵת הִבְרִית. כִּי ע"י שֶׁהֵם מִתְקַשְּׁרִים נִגְדּוּ נִתְקַבְּצִים חֲלָקֵי הַכְּבוֹד שִׁמְיָם, שִׁישׁ לְכָל אֶחָד מֵהֶם בִּיחָד, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְבַּטַּל חֲלָק כְּבוֹד שְׁלֹו בְּרֹב הַכְּבוֹד שֶׁלֹהֶם וְנוֹפֵל עַל יָדָם חֲלָק הַכְּבוֹד/י^ז שֶׁל הָאִישׁ הָאֶחָד. בַּבְּחִי' מִזֶּה שֶׁמִּסְפַּר אִיּוֹב עַל רֹב הַכְּבוֹד שֶׁהִיָּה לוֹ, שְׂכָאִשְׁרָה הִיָּה יוֹצֵא לְרָחוֹב (אִיּוֹב כ"ט)/מ"א/ רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ. מ"ב/ דְּהִיָּנוּ שְׂכָבוּדוֹ הִיָּה כָל כֶּךָ גְּדוֹל בְּעֵינֵי הִבְרִיּוֹת עַד שֶׁהִנְעָרִים הָיוּ מִתְחַבְּאִים מִמֶּנּוּ מְרֹב בּוֹשָׁה, שֶׁכֶּךָ הִטְבַּע/מ"ג/ שֶׁהִקְטַנּוֹת בָּטַל לִפְנֵי גְדֻלּוֹת שֶׁעַל כֵּן הִקְטַנּוּ יֵשׁ לָהֶם בּוֹשָׁה מִהַגְדֻלִּים. וּמִבְּאֵר רַבִּנוֹ שֶׁהִטְבַּע הַזֶּה נּוֹבַע מִסּוּד הַבִּיטוּל בְּרֹב, שֶׁחֲלָק הַכְּבוֹד הִקְטַן מִתְבַּטַּל כִּלְפֵי חֲלָק הַכְּבוֹד הַגְּדוֹל מִמֶּנּוּ, כֶּכָּךְ גַּם חֲלָק הַכְּבוֹד שֶׁל הָאִישׁ הָאֶחָד בָּטַל בְּרֹב הַכְּבוֹד שֶׁנִּתְקַבֵּץ מִכָּל חֲלָקֵי הַכְּבוֹד שֶׁלֹהֶם.

כִּי חֲלָקֵי הַכְּבוֹד שֶׁלֹהֶם כְּשֶׁנִּתְקַבֵּץ וְנִתְקַשֵּׁר יָחַד עַל יְדֵי שֶׁהֵם מִתְקַשְּׁרִים בִּינֵיהֶם. הוּא גְדוֹל מִחֲלָק כְּבוֹד שְׁלֹו דְּהִיָּנוּ שֶׁל זֶה שְׁחֹלְקִים עָלָיו לְבָדוֹ.

אִם לֹא שֶׁזֶה הָאִישׁ שְׁחֹלְקִין עָלָיו הוּא גְדוֹל בְּמַעֲלָה מְאֹד. עַד שֶׁחֲלָק כְּבוֹד שְׁלֹו. גְּדוֹל יוֹתֵר מִכָּל חֲלָקֵי כְּבוֹד שֶׁלֹהֶם בִּיחָד/מ"ד/. אִזִּי אֲדַרְבֵּא נִתְבַּטַּלִּים הֵם לִפְנֵינוּ בַּבְּחִי' רְאוּנֵי וְכו' כִּנ"ל.

צ"ע כִּי "רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ" הוּא עֲנִיָּן שֶׁל הִרְגָּשָׁה, וְכִיצַד יִתְכַּן לִיחַס זֹאת לַחֲלָק כְּבוֹד? וְנִרְאָה לְבָאֵר כִּי "רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ" רֹמֵז לְטַבַּע שֶׁל הִקְטַנּוֹת לְהַתְבַּיֵּשׁ מִהַגְדֻלּוֹת, וְזֶה נּוֹבַע מִמֶּה שֶׁקָּטַן הוּא פָּחוֹת חָשׁוּב מִהַגְדֻלּוֹ מִמֶּנּוּ. אֲלֵא שֶׁבְּכָל עֲנִיָּן הִקְטַנּוֹת נִמְדַּדָּת בְּמִדָּה אַחֶר, כִּי בְּאִסּוּר וְהִתֵּר הַכְּמוֹת קוֹבַעַת אֶת הַטַּעַם לְכֵן הַמוֹעֵט חֹסֵר חִשְׁבֹּת בִּיחַס לְרֹב. אֲבָל בְּעֲנִיָּן חִשְׁבֹּת אָדָם לְמַעֲלָה נִמְדַּד חִשְׁבֹּת לִפְנֵי הַהִתְגַּבְּרוּת עַל תְּאוֹת נַפֶּשׁ הַבְּהִמִּית כְּדִי לְקַבֵּל חַיּוֹת מִנַּפֶּשׁ הַשְּׂכֵלִית הַקְּדוּשָׁה. וְעַל כֵּן שִׁיךְ בְּלִשׁוֹן מוֹשֶׁה לֹאמַר שְׂכָבוֹד מוֹעֵט מִתְבַּטַּל כִּלְפֵי כְּבוֹד מְרֹבָה בַּבְּחִי' "רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ".

אֲבָל אִם אֵין חֲלָק הַכְּבוֹד שְׁלֹו גְדוֹל כ"כ-כָּל כֶּךָ, יוֹתֵר מִשֶּׁל כּוֹלֵם, בִּיחָד אִזִּי יִכּוּלִים לְהַפִּילוֹ עַל יְדֵי הַקֶּשֶׁר. אֲפִילוֹ אִם כָּל אֶחָד מֵהֶם נִמּוֹךְ מִמֶּנּוּ.

רַק שֶׁלֹא יִהְיוּ רְשָׁעִים. כִּי קֶשֶׁר רְשָׁעִים אֵינוֹ מִן הַמִּנִּין כְּשֶׁרִז"ל (סְנֵהֲדִרִין כו')/מ"ה/ וּמִבְּאֵר רַבִּנוֹ טַעַם שְׁאִינוֹ מִן הַמִּנִּין כִּי רְשָׁעִים אֵין לָהֶם חֲלָק בְּכְבוֹד, וְכִיּוֹן שְׁאֵין לָהֶם חֲלָק בְּכְבוֹד, מִמִּילָא אֵין כָּאֵן מִזֶּה לְדוֹן בְּרֹב וּמִיעוּט/מ"ו/.

^ז לֹא יָדוּעַ מִתִּי וְהִכֵּן נִאֲמָרָה תוֹרָה זוֹ

^{לח} **לִפְנֵי הַמְּבֹאֵר בְּהַמְשָׁךְ מִשְׁמַע שְׁלֹאוֹ דּוּקָא עַל אִישׁ אֶחָד, אֲלֵא אֲפִילוֹ כְּשִׁמְתֵּקְשָׁרִים בִּיחָד עַל אַנְשִׁים רַבִּים יִכּוּלִים לְהַפִּיל אוֹתָם, אִם חֲלָק הַכְּבוֹד שֶׁל הַמִּתְקַשְּׁרִים כּוֹלֵם בִּיחָד גְּדוֹל מִחֲלָק הַכְּבוֹד שֶׁל הָאֲנָשִׁים שְׁחֹלְקִים עֲלֵיהֶם בִּיחָד. וְטַעַם שֶׁנִּקְטַּע עַל אִישׁ אֶחָד כִּיּוֹן שֶׁלִּקְטַן הַדּוּגְמָא לֹא הִיא מִחֲלֻקָּתָה קֶרַח וְעִדְתּוֹ עַל מִשְׁה רַבִּנוֹ. וּמִסְתַּמָּא רַמּוֹ כָּאֵן גַּם לְמַחֲלֻקָּתָה שֶׁהִתֵּיהָ עָלָיו בְּעַצְמוֹ.**

^{לט} **צ"ע וְהָא כְּתִיב (קְהֵלֵת ג') "וְהָאֲלָקִים יִבְקֹשׁ אֶת הַנֶּדֶף" וְדִרְשׁוּ בְּמִדְרַשׁ רַבָּה (וִיקְרָא כו ז') אֲפִילוֹ צִדִּיק רוֹדֵף רָשָׁע. וְרָאָה לִקְטַן שֶׁהַדּוּגְמָא הִיא קוֹרֵחַ וְעִדְתּוֹ שְׁחֹלְקוֹ עַל מִשְׁה רַבִּנוֹ, שֶׁלֹא הִיָּה צִרִּיךְ לְבְרוּחַ מִהֶם אֲבָל דְּבָרוֹ עָלָיו וְהַמְרִידוֹ אֶת כָּל עַם יִשְׂרָאֵל נִגְדּוּ. וְכֵן אֵיתָא בְּמִדְרַשׁ שֶׁם יִצְחָק נִרְדֵּף מִפְּנֵי פְלִישְׁתִּים, וְיַעֲקֹב מִפְּנֵי עֵשָׂו, וְיוֹסֵף מִפְּנֵי אֲחִיו, וְדוֹד מִפְּנֵי שָׂאוֹל, וְשָׂאוֹל מִפְּנֵי פְלִישְׁתִּים, וּמִשְׁה נִרְדֵּף מִפְּנֵי פְרַעֲה, וְלֹא אִמְרוּ שֶׁנִּרְדֵּף מִפְּנֵי קֶרַח. מִשְׁמַע שְׁדוּקָא הָרֹדֵף לְהַרְגוֹ וְלַהֲזִיק בְּגוֹף נִקְרָא וְרֹדֵף וְנִרְדֵּף שְׂכִיּוֹן שְׂצִרִיךְ לְבְרוּחַ מִפְּנֵי נִקְרָא נִרְדֵּף. אֲבָל אִם רַק הוֹצִיא עָלָיו שֶׁם רַע עַד שֶׁמִּתְבַּיֵּשׁ לְצַאת מִהִבֵּית אוֹ אֲפִילוֹ בּוֹרַח לְעִיר אַחֶרֶת מְרֹב בּוֹשָׁה לֹא נִקְרָא רוֹדֵף לְעֵנִין זֶה. אֲלֵא נִדּוֹן בְּרֹב וּמִיעוּט כְּבוֹד כְּמִבְּאֵר בְּתוֹרָה זוֹ.**

^מ **וְנוֹפֵל חֲלָק הַכְּבוֹד – כֶּךָ נִרְאָה מִמֶּה שֶׁכָּתַב וְנוֹפֵל וְלֹא הוּא נּוֹפֵל, מִשְׁמַע שֶׁלֹא מְדַבֵּר עַל הָאָדָם אֲלֵא עַל חֲלָק הַכְּבוֹד שֶׁעָלָיו דִּיבֵר קוֹדֵם.**

^{מא} **אִיּוֹב פֶּרֶק כֵּט (ז) בְּצִאֲתֵי שַׁעַר עָלִי קָרַת בְּרָחוֹב אֶכְיִן מוֹשָׁבִי: (ח) רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ וְיִשְׁיִשְׁיִם קָמוּ עִמָּדִי:**

מִצְוֹת דוֹד (ח) רְאוּנֵי – כֹּאֲשֶׁר רָאוּ אוֹתֵי הַנְּעָרִים אִזִּי נַחְבָּאוֹ לְבִשְׁתָּם לְהַתְרַאוֹת לִפְנֵי. קָמוּ עִמָּדִי – קָמוּ מִפְּנֵי וְנִשְׁאַרָה עוֹמְדִים וְלֹא מִלֵּאָה לְבֵם לְשַׁבַּת עִמָּדִי:

מִלְבִּי"ם (ח) רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ – מִירְאָת כְּבוֹדִי, וְהִישִׁישִׁים – שְׁדִרְךָ לְקוֹם מִפְּנֵיהֶם הִיָּה בְּהַפֵּךְ שֶׁהֵם קָמוּ – מִפְּנֵי, וְלֹא שֶׁקָמוּ לִפְנֵי שַׁעַר, רַק עִמָּדִי – נִשְׁאַרוּ עוֹמְדִים:

^{מב} **וְכֵן אִמְרוּ בְּשַׁע"ו יו"ד סִימָן רַמֵּב סַעִיף (טז) לֹא יִתֵּן שְׁלוֹם לְרַבּוֹ וְלֹא יַחְזִיר לוֹ שְׁלוֹם, כְּדִרְךְ שֶׁאֵר הָעַם, אֲלֵא שׁוּחָה לִפְנֵינוּ וְאֹמַר לוֹ בִּירְאָה וּבְכָבוֹד: (שְׁלוֹם עָלֶיךָ רַבִּי, וְאִם נָתַן לוֹ רַבּוֹ שְׁלוֹם, אֹמַר לוֹ: שְׁלוֹם עָלֶיךָ מוֹרִי וְרַבִּי. (וְכֵן נוֹהֲגִין. וְי"א דַּאֵין לְתַלְמִיד לְשֹׂאוֹל בְּשְׁלוֹם רַבּוֹ כָּלֵל, שֶׁנֶּאֱמַר: רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ (אִיּוֹב כח, ט)).**

^{מג} **רָאָה תוֹרָה קָלָה – כִּי טַבַּע הִקְטַנּוֹת שֶׁיִּתְבַּטַּל לְגַבִּי הַגְּדֻלּוֹת. וְעַל כֵּן בְּשִׁמְקָרְבִי לְהִצְדִּיק נִתְבַּטַּל הַגְּדֻלּוֹת, כִּי עַל יְדֵי אוֹר הַגְּדֻלּוֹת שֶׁל הִצְדִּיק נִתְבַּטַּל לְגַמְרִי. וְהוּא בְּחִינַת (אִיּוֹב כ"ט): "רְאוּנֵי נְעָרִים וְנַחְבָּאוֹ", הִיָּנוּ עַל יְדֵי שְׁרָאוֹיִם פְּנֵי הִצְדִּיק נִתְבַּטַּלִּים מִפְּנֵי הִקְטַנּוֹת, כִּי הִקְטַנּוֹת נִתְבַּטַּל לִפְנֵי גְדֻלּוֹת.**

^{מד} **צ"ע יוֹתֵר נִרְאָה לֹאמַר אִם לֹא שְׁחֹלְקִים בִּיחָד, לֹא מִגִּיעַ לְגוֹדֵל חֲלָק הַכְּבוֹד שְׁלֹו.**

המקור למימרא זו הוא בגמרא סנהדרין כו. שמספרת על שבנא הממונה על בית המלך חזקיהו שהיו לו 13000 תלמידים, ואילו לחזקיהו המלך היו רק 11000 תלמידים, וכשצר סנחריב על ירושלים ירה שבנא חץ/מ¹ עם מכתב למחנה סנחריב שהוא ותלמידיו רוצים להיכנע, וחזקיהו ותלמידיו מסרבים. והיה חזקיהו מפקד שכיון שהם רבים, תהיה דעת הקב"ה נוטה לדעתם, והיה כולם נמסרים ביד סנחריב, ובא ישעיה הנביא/מ² ואמר לחזקיהו המלך שאין כאן דין רוב כיון שהם רשעים. והבטיח לחזקיהו שאין לו מה לפחד מסנחריב, ובאמת לאחר זמן בלילה נעשה הנס שבא מלאך והרג את כל חיל סנחריב ואותו הרגו בביתו. וסופו של שבנא שלקח בצרעת על הלשון הרע והומת ע"י רבשקה בייסורים גדולים. ואומרת הגמ' שהיה בעל הנאה משמע שם שהכוונה לבעל תאוות ניאוף/מ³. וכמבואר כאן בסוף התורה שהחולק על צדיק מפילים/ו אותו לתאוות ניאוף.

^{מח} **סנהדרין דף כו.** אתא (ריש לקיש) לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה בני אדם החשודין על השביעית (כוונתו שם כיון שלמדו זכות על כהנים שעבדו בשביעית) כשרין לעבר שנה? הדר אמר (ריש לקיש) לא קשיא לי, מידי דהוה אשלשה רועי בקר (שחכמים שמעו שיחתם וסמכו עליה, להיות סימן שיש לעבר את השנה), ורבנן (לא עליהם סומכים בעיבור השנה אלא) אחושבנייהו סמור. והדר אמר (ריש לקיש) לא דמי, התם הדור אימנו רבנן ועברוה להווא שתא, הכא החשודים בעצמם מעבירים את השנה) קשר רשעים הוא, וקשר רשעים אינו מן המניין. אמר רבי יוחנן דא עקא (שאתה קורא להם רשעים). כי אתו לקמיה דרבי יוחנן אמרו ליה קרי לן רועי בקר, ולא אמר ליה מר ולא מידי? אמר להו ואי קרי לכו רועי צאן (שהם גרושים יותר) מאי אמינא ליה? מאי (מה מקור הביטוי) קשר רשעים? שבנא (ממונה על ביתו של חזקיהו המלך) הוה דריש בתליסר רבוותא (כפני 13000 תלמידים) חזקיה הוה דריש בחד סר רבוותא (כפני 11000) כי אתא סנחריב וצר עלה דירושלים, כתב שבנא פתקא שדא בגירא, שבנא וסיעתו השלימו, חזקיה וסיעתו לא השלימו, שנאמר "כי הנה הרשעים ידרבון קשת כוננו חצם על יתר", הוה קא מסתפי חזקיה, אמר דילמא חס ושלום נטיה דעתיה דקודשא בריך הוא בתר רובא, כיון דרובא מימסרי אינהו נמי מימסרי, בא נביא (ישעיה) ואמר לו (ישעיה ח' יב) "לא תאמרן קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר" כלומר קשר רשעים הוא, וקשר רשעים אינו מן המניין (לחול עליו דין זיל בתר רובא).

הלך (שבנא) לחצוב לו קבר בקברי בית דוד בא נביא ואמר לו (ישעיה כב טז ז) "מה לך פה ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר? הנה ה' מטלטלך טלטלה גבר" אמר רב טלטולא דגברא קשי מדאיתתא. (עוד א"ל הנביא) "ועטך עטה" אמר רבי יוסי ברבי חנינא מלמד שפרחה בו צרעת, כתיב הכא "ועטך עטה" וכתיב התם (בפרשת מצרע ויקרא יג מה) "ועל שפם יעטה". (עוד א"ל הנביא) "צנוף יצנפך צנפה כדור אל ארץ רחבת ידיים וגו'". תנא הוא ביקש קלון בית אדניו, לפיכך נהפך כבודו לקלון. כי הוה נפיק איהו (משער ירושלים אל נסחריב) אתא גבריא לא אחדיה לדשא באפי משרייניה (סגר גבריא לא את השער בפני מחנהו, ויצא שבנא לבדו. [דף כו:] אמרו ליה משריייתך היכא? אמר הדרו בי (חזרו בהם) אמרו ליה אם כן אחוכי קא מחייבת בן, נקבדו בעקביו ותלאוהו בונגי סוסיהם והיו מגררין אותו על הקוצים ועל הברקנין. אמר רבי אלעזר שבנא בעל הנאה (כמשמעו ו"א משכב זכור) היה, כתיב הכא "לך בא אל הסוכן הזה" וכתיב התם (מלכים א' ב' באבישג) "ותהי לו סוכנת (ושכבה בחיקך)".

^{מח} **המהרש"א** פירש שקשר רשעים אינו מן המניין שיצטרף אליו הקב"ה. וצ"ע רבנו שמבאר הטעם כי אין להם חלק בכבוד, האם הטעם כיון שהקב"ה לא מצטרף לכן אין להם חלק בכבוד. או הטעם שכיון שרוב מעשיהם חיות מנפש הבהמית הם ידוניים אחר רוב מעשיהם וחשבים רשעים שאין להם חלק בכבוד להצטרף במחלוקת. וצ"ע כי ממה שריש לקיש שם בגמ' אמר קשר רשעים על צדיקים גדולים שלמדו זכות על רשע, משמע כביאור המהרש"א שהרי בוודאי רוב מעשיהם היו מחיות נפש הקדושה, אלא כיון שלמדו זכות על רשע אזי עד שיעשו תשובה אין הקב"ה מצטרף למניינם. לכן עד שישובו אין להם חלק בכבוד וצ"ע.

^{מח} **צ"ע כי בנביא** מבואר שיצא בעצמו עם אליקים ויואח אל רבשקה שליח סנחריב. ועיין שם בביאור הרד"ק סדר המאורעות.

מלכים ב- (יח יח) ויקראו אל המלך ויצא אליהם אליקים בן חלקיהו אשר על הבית ושכנה הספר ויואח בן אסף המזכיר:

רד"ק (יח) ויקראו אל המלך – קראו לאשר על החומה או לאשר מצאו בשדה כובס שיאמרו למלך שיצא לדבר עמם ויצאו אליהם במצו המלך אליקים ושבנא ויואח: אליקים בן חלקיהו אשר על הבית – וכן אמר בישיה בואת הפרשה אבל בפרשה שנאמרה על שבנא נאמר לך בא אל הסוכן הזה על שבנא אשר על הבית ונבא עליו שיהרפנו מהשררה שהיה בה הבית ויתננה לאליקים בן חלקיהו ולא נוכל לומר כי קודם המעשה הזה מרד שבנא ונתנו שררתו לאליקים ומפני זה אמר אליקים אשר על הבית כי אלו היו המלאכים הראשונים אשר באו ממלך אשר לירושלם ושבנא יצא אליהם עם אליקים ואמרו לרבשקה אשר על עבדיך ארמית כי שומעים אנחנו ונאמר ויבא אליקים ושבנא הסופר ויואח קרועי בגדים נראה כי עדיין לא מרד אלא בשוה רבשקה דבר נא אל עבדיך ארמית כי עולם אומר כשהלך לכוש שטף שבנא וסיעתו והלך לכוש ובדברי רז"ל כשבא סנחריב וצר על ירושלם כתב שבנא כת' והשליכו עם החץ שירד למחנה אשור והיה כתוב בו שבנא וסיעתו השלימו חזקיהו וסיעתו לא השלימו וכאשר יצא עם סיעתו בא גבריא לסגר דלתות העיר בפני סיעתו כשבא אצל סנחריב אמר לו היכן סיעתך אמר להם חזרו בהם נקבדו בעקביו ותלאוהו בונגי הסוכי' והיו מגררים אותו על הקוצים ועל הברקנין וזה אינו כדברי בעל סדר עולם שאמר ששטף שבנא וסיעתו ואפשר כי קודם לכן מרד מעת מלך אשור על ערי יהודה אבל נסתר ולא היה מראה עצמו וכן במעשה הזה שבא קרוע בגדים היה מרא' הוא עצמו עצב ולבו לא נכון והנבי' גלה דעתו לחזקיהו והורידו מפקידותו ונשאר סופר והפקיד אליקים על הבית:

^{מח} **ישעיה פרק ח (יא)** כי כה אמר ידוד אלי בְּחֻזְקַת הַיָּד וְיִסְרֵנִי מַלְכָּת בְּדֶרֶךְ הָעָם הַזֶּה לֵאמֹר: (יב) לא תאמרן קשר לכל אשר יאמר העם הזה קשר ואת מורא לא תיראו ולא תעריצו:

פרש"י – (יא) ויסרני מלכת וגו' – הזהירני שלא להיות בעצת שבנא הסופר וסיעתו שנקשרו למרוד על חזקיהו כמו שמפורש (בסנהדרין כו) ויש רמז בספר הזה (ישעיה כב) לך בא אל הסוכן וגו'. (יב) לא תאמרן קשר – אתם סיעתו של חזקיה אע"פ שהם מועטים מסיעת שבנא לא תאמרו אחרי רבים להטות. לכל אשר יאמר העם הזה – שעם שבנא לפי שהוא קשר רשעים ואינו מן המניין וכן בקשר של עשרת השבטים שיתקשרו עם מלכי מצרים. ואת מוראו – העם הזה שהם אומרים לכם לירא מסנחריב ולהשלים עמו. לא תיראו ולא תעריצו – לא תאמרו חזק הוא כן ת"י לא תימרן תקוף:

^{מח} **כך משמע מפרש"י** שכתב בעל הנאה כמשמעו וי"א משכב זכור. וכמשמעו נראה הכוונה בעל תאוה לכל ההנאות וניאוף בראשם. אבל עיין יד רמה שם – שבנא בעל הנאה היה, שהיו רבים נהנין הימנו. אבל צ"ע הרי הגמרא עושה ג"ש סוכן סוכנת מאבישג. וראה מהרש"א שהיה ת"ח גדול מאד והקדיח תבשילו, כי לא אקיים במי התור המתקיימת במי שממית עצמו עליה. ועיין ויקרא רבה ז' ג' (הובא באישי התנ"ך) שהיה נהנה מן ההקדשות וגוזל את הרבים. ועי"ש ה' ד' שהיה כהן וי"א כהן גדול.

^י **אע"פ שאין ראייה כל כך כי אפשר שמתחילה היה בעל הנאה, אבל אפשר גם שנפל לזה יותר אחרי שחלק על חזקיהו.**

אבל אם אינו רשע ויש לו חיות מהנפש דהיינו שחיותו לא רק מנפש הבהמית אלא גם מנפש השכלית הקדושה, ויש לו כסופים לקדושה. אזי **יש לו חלק בכבוד** שמים, הנמשך לכל נפשות ישראל מיעקב אבינו. ויוכלו להפיל מי שחולקים עליו **על ידי הקשר כנ"ל** דהיינו אע"פ שכל אחד בפני עצמו קטן חלקו בכבוד מזה שחולקים עליו, מצטרפים כל חלקי הכבוד של החולקים, ואם הם רבים יותר משלו, אזי הקב"ה מפיל אותו.

ועל זה התפלל יעקב שלא יזיק מחלוקת קרח למרע"ה – למשה רבנו עליו השלום. ואמר **(בראשית מט/כא)** בקהלם אל תחד כבודי. פירוש שחלקי כבודי שלהם לא יהיה נעשה אחד, **היינו שלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם** כאחד, דהיינו מה **שיש לכ"א מהם** לא יצטרף לחלק חברו^{כ"ב} ע"י ההתקהלות שלהם ביחד לחלוק על משה רבנו.

כי הם היו נ"ג/כ"ד) אנשי מועד צדיקים שיודעים לעבר שנים ולקבוע חודשים/כ"ה) **קראי שמי** שהיה להם שם בכל העולם, וידעו שם המפורש/כ"ו), דהיינו אנשים **חשובים** בשמים, כי היה להם חלק גדול בכבוד שמים. וכשלא יתייחד ויתקשר חלקי הכבוד שלהם. **בוודאי יוכל משה לעמוד נגדם להפילם**, דהיינו אע"פ שכבודו של משה גדול ביותר, שהרי היה שקול כנגד ס' רבוא של ישראל/כ"ח), וכתוב ביה "ולא קם

^{כ"א} **בראשית פרק מט** (ה) שָׁמְעוּן וְלִוִּי אֲחֵיהִם כָּלִי חֶמֶס מִכְרִיתֵיהֶם: (ו) בְּסֹדֶם אֶל תָּבֹא נַפְשִׁי בְּקֹהֶלֶם אֶל תַּחַד כְּבֹדִי כִּי בְּאֶפֶס הָרְגוּ אִישׁ וּבְרָצָנָם עָקְרוּ שׁוֹר: (ז) אֲדוֹר אִפֶּם כִּי עֹז וְעִבְרָתָם כִּי קִשְׁתָּה אֶחְלָקֶם בְּיַעֲקֹב וְאֶפְיָצָם בְּיִשְׂרָאֵל:

רש"י – בקהלם – כשיקהיל קרח שהוא משבטו של לוי את כל העדה על משה ועל אהרן: **אל תחד כבודי** – שם אל יתייחד עמהם שמי שנא' בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי ולא נא' בן יעקב אבל בדברי הימים כשנתייחסו בני קרח על הדוכן נא' (דה"א ו) בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי בן ישראל: **אל תחד כבודי** – כבוד לשון זכר הוא ועל כרחך אתה צריך לפרש כמדובר אל הכבוד ואומר אתה כבודי אל תתייחד עמהם כמו (ישעיה יד) לא תחד אתם בקבורה:

גור אריה – ואם תאמר ומה בכך שלא נזכר בתורה 'בן ישראל', וכי בשביל כך לא היה בנו של יעקב, אמנם יראה לפרש שידוע כי גדולת יעקב גדולה מאוד, ואם יורש הרשע קצת מחשיבות יעקב כמו שדרך התולדות דומים אל האב – אז היה קרח יותר חולק, שהרי עכשיו לא בא לחלוק על משה רק בשביל גדולתו, וכן "נשיא בית אב לשמעוני", והיה יעקב מתפלל שלא ירשו מגדולתו ומחשיבותו כלום עד שיהיה שם יעקב נקרא עליהם. ועכשיו כיון שלא ירש הרשע דבר מיעקב – לא נחשב ליעקב לגנאי,

^{כ"ב} **משמע** שרק לא יתחברו חלקי הכבוד ולא שכיון שלא מתייחסים ליעקב שהוא הנפשות שרש הכבוד אין להם חלק בכבוד.

^{כ"ג} במדבר טו ב' ועי"ש כי רבינו שינה בו הרבה

^{כ"ד} **במדבר פרק טז** (א) וַיִּקַּח קֶרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֹהֶת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאָבִירָם בְּנֵי אֶלְיָאֵב וְאֵוֹן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: (ב) וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאָתַיִם נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם: (ג) וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלֵהֶם רַב לָכֵם כִּי כָל הָעֵדָה כָּלָם קוֹשִׁים וּבִתְוֹכֶם יָדוֹד וּמוֹדֵעַ תִּתְנַשְּׂאוּ עַל קֹהֶל יְדוֹד:

מושב זקנים – חמשים ומאתים. הקשה ב"ש למה לקח קרח ר"נ איש. ותיירץ לפי שרצה ליקח מכל השבטים כ"ג כנגד סנהדרין קטנה לבד משבט לוי, לפי שעליהם היה התרעומת, ולבד מאון בן פלג ודתן ואבירם. ותמצא כשתקח מ"א שבטים כ"ג יעלה ר"נ לבד מדתן ואבירם ואון בן פלג.

שפתי כהן – אלו הם מבני ישראל מי הכניסם, ולא די זה אלא הם נשיאי עדה והוא (משה) מינה אותם ולא הורידם מנשיאותם, לומר אולי על זה באו נגדו, והם חכמים מחוכמים, לא מחסרון דעת שבהם, זהו קראי מועד שהם ראויים לקבוע חודשים ומועדים, אנשי שם, ויבוא מזה חילול השם גדול שיבואו לטעות אחריהם ולומר מאחר שיש בהם כל המדות הללו הדין עמם, אם כן ודאי שהם ראויים לכמה מיתות ולכמה עונשים:

עוד שם – וכתב הרמב"ן ז"ל מה שלא קם עד עתה ולא ראה מה שמתו בעגל ובתבערה ובמסה ובקברות התאווה, הוא ז"ל כתב הם גם כן אמרו טענתם להמיתנו במדבר אף לא אל ארץ זבת חלב ודבש הביאותנו, והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה, גם בדבר העגל שהיה חטא גדול ומפורסם, היו המתים מעטים, וניצולו בתפלתו של משה שהתפלל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה, והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים דבריו, ואילו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היו סוקלים אותו, ולכן סבל קרח גדולת אהרן, וסבלו בהכבדות מעלת הלוים וכל מעשיו של משה, אבל בבואם במדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאווה רבים, וכאשר חטאו במרגלים ולא התפלל משה עליהם ולא ביטל הגזירה מהם, ומתו כל נשיאי השבטים במגיפה לפני ה', ונגזר על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו, אז היתה נפש כל העם מרה, ואומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות, ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו, וחשב כי ישמעו אליו העם, וזה טעם להמיתנו במדבר, ואמר והנה הבאת אותנו אל המקום הזה ולא קיימת בנו מה שנדרת לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש.

^{כ"ה} **סנהדרין דף קי**. – ויקומו לפני משה ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים מיוחדים שבעדה קריאי מועד שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים אנשי שם שהיה להם שם בכל העולם.

^{כ"ו} גם בדפוס אנשי מועד קראי שם. ומתרגל - קראי מועד אנשי שם (כלשון הפסוק)

^{כ"ז} **תפארת יהונתן** – אנשי שם. דרשו במדרש שנמסר להם סוד השם והיינו שהיו חכמים גדולים וכבר באו בימים כדאמרו אין מוסרין את השם אלא למי שעמד בחצי ימיו

^{כ"ח} **מדרש רבה** שיר השירים (על פרק א' פסוק טו אות ג') – רבי היה יושב דורש ונתנמנם הציבור בקש לעורר אמר ילדה אשה אחת במצרים ששים רבוא בכרס אחת והיה שם תלמיד אחד ורבי ישמעאל ברבי יוסי שמו אמר ליה מאן הות כן אמר ליה זו יוכבד שילדה את משה ששקול כנגד ששים רבוא של ישראל הה"ד (שמות ט"ו) אז ישיר משה ובני ישראל (במדבר א') ויעשו בני ישראל ככל אשר צוה ה' את משה (דברים ל"א) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה:

נביא עוד בישראל כמשה וכו'.^ט אעפ"כ גם להם היה חלק גדול בכבוד ואם היה מצטרף חלקי הכבוד של כל אחד מהמאמנים נשיאי עדה וקרח ואון בן פלט/טו ביחד, היה חלק הכבוד שלהם גדול מחלקו של משה רבנו, לכן היה צריך שיעקב אבינו יתפלל שלא יצטרפו חלקי הכבוד שלהם יחד: ובאמת מבואר במ"א שכל גדולי ישראל היו בצד של קרח ועדתו ומסתבר מאד שקרח טען אנו הרוב ואתה מורה נגד הרוב שלא כדון, וראוי לסקילה כדון זקן ממרא, אלא שלא יכול היה לדון כך כי את כל התורה תורת משה, קיבל ממשה רבנו, לכן נפל לכפירה בכל התורה כולה כמבואר בירושלמי סנהדרין פ"ה הל"א.

ומה שאמר יעקב, אל תחד כבודי במקום לומר אל יצטרפו חלקי הכבוד שלהם יחד. כי יעקב הוא בחי' הכבוד. כי הוא בחינות הנפש. כמ"ש (שם מו) ו' כל הנפש הבאה לבית יעקב: הביאור בזה נ"ל מה שמוזכר בעוד כמה מקומות (תורה טז) ששרש הנפש בכבוד, הכוונה כי עיקר כבוד שמים הוא מה שאדם בבחירתו מתגבר על נפש הבהמית ופועל מכח הנפש השכלית הקדושה שבו לעשות רצון הקב"ה ולהמליכו בעולם ולגלות כבודו בעולם. נמצא שהנפש היא היוצאת ומגלה את הכבוד שבשרשה. ויעקב הוא הכבוד שמים שכל זרעו מגלה בעולם, כי הוא שרש נפשות ישראל שכולם יצאו ממנו. וע"י שזכה שבו נפסקה זוהמת הנחש (שבת קמו) וזכה שמטתו שלימה שכל בניו צדיקים, ונחלתו בלי מיצרים שכל זרעו נקרא ישראל אפילו מומר לא יצא מהכלל ולא צריך להתגייר אלא רק לשוב בתשובה, על כן הוא שרש נפשות ישראל וממנו נמשך לכולם הכסופים דקדושה.

נראה לבאר יותר שיעקב אבינו ראה שעתיד להיות משה רבנו שיזכה למדרגה עצומה, עד שיזכה לעלות לשמים להוריד תורה לישראל, והכלל שא"ל לעלות כל כך בלי שתהיה עליו מחלוקת (כמבואר בחיי מוהר"ן סימן תא/כ"ו) ועל כן כל גדולי ישראל יחלקו עליו/טו. וידע שהתורה אומרת "אחרי רבים להטות". נמצא שבוודאי יקומו רוב ישראל בקשר נגדו, והקב"ה יוכרח להצטרף עמו/טז, כי כך הדין לילך אחר הרוב. ואזי משה רבנו יהיה בסכנה גדולה. ולא רק משה אלא כל ישראל, שהרי זה ככורת הענף שיושב עליו, כי כל זכות הקיום של ישראל היה ע"י משה רבנו. לכן התפלל יעקב אבינו "בקהלם אל תחד כבודי", שכבודו שהוא שרש לכל חלקי הכבוד שיש לכלל ישראל בכל הדורות, כי הוא שורש הנפשות של עם ישראל, ונפש בחי' רצון

דעת ותבונה למוהר"ח – פרק כ"ו – ואמרו שקול משה כנגד כל ישראל, גם רבי עקיבה דרש אשה אחת במצרים ילדה ששים רבוא בכרס אחד ומנו זה משה וכו' והטעם הוא לפי שכולם הם ענפיו וניצוציו והוא שורש ואב לכולם.

^{טז} ודעת ואבירים שהיו עמם כיון שהיו רשעים מעיקרא, מסתמא גם בלי תפלת יעקב לא הצטרפו עמם.

^{טז} בראשית פרק מו (כו) **כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה יצאי ירכו מלבד נשי בני יעקב כל נפש ששים ויש:** (כו) ובני יוסף אשר ילד לו במצרים נפש שנים כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים:

רבנו בחיי (כו) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה שבעים. היו שבעים זולתי יעקב, שכן כתיב ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש, ועמו שבעים ואחד. וכן כתיב (במדבר יא, טז) אספה לי שבעים איש מזקני ישראל, ועם משה שבעים ואחד. וכן סנהדרין גדולה במקדש שבעים, ועם הנשיא שעל גביהם שבעים ואחד. וכן אומות הקדמונים שבעים, ועם ישראל שבעים ואחד. וכל זה דוגמא של מעלה כנגד שבעים מלאכים הסובבים כסא הכבוד, ועם ה' אלהי ישראל שבעים ואחד, והם נקראים בית דינו. ועל כן כשהזכיר השבעים לא אמר ליעקב כמו שהזכיר בכתוב שלמעלה ממנו, אבל הזכיר לבית יעקב כי יעקב עם ביתו רמז לבית דינו של הקב"ה וזה שבעים ואחד:

והתבונן מזה מעלתו של יעקב שנאצלו מכוחו שבעים נפש שמהם יצאו ששים ריבוא כנגד שבעים שמות שנאצלו מן השכינה, שאין מנינם פחות מששים ריבוא והם תכלית כל הדעות, ולכך לא היו ישראל ראויין לקבל את התורה עד שעלו לששים ריבוא כי אז היו כנגד המספר העליון ואז ניתנה התורה בהסכמת הכל, והשכינה אינה שורה בישראל כי אם במנין ששים ריבוא שהם שש מאות אלף:

^{טז} בתולד-ליעקב (ותיבת בית נחמק כלשון הפסוק)

^{טז} **חיי מוהר"ן** סימן תא – אמר (רבנו), כל הצדיקים הגדולים הגיעו למעלה ולמדרגה שהגיעו, אבל עמדו בזה, ואני ברוח השם בכל רגע ורגע נעשה איש אחר. ונתן טעם לזה שחולקין עליו, כי הצדיק נקרא אילן, ויש לו שרשים וענפים וכו', וכל צדיק קדם שמגיע למדרגתו יש עליו מחלקת. כי אמרו רבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין ז.) האי תגרא דמיא לבדקא דמיא, נמצא שהמחלקת הוא בחינת מים, והמים הינו המחלקת מרימין אותו. אבל אני צריך שיהיה עלי מחלקת תמיד, כי אני הולך בכל פעם ובכל רגע מדרגא לדרגא. אלו הייתי יודע שאני עומד עכשיו כמו בשעה הקודמת, לא הייתי רוצה את עצמי לכל בזה העולם: **עוד שם סימן תב – משה רבנו עליו השלום בודאי היה לו כח המושף להמשיך את כל ישראל אליו, בדכתיב (שמות ל"ה), "ויקהל משה את כל עדת בני ישראל", כי הוא היה הדעת של כלל ישראל, והיה בכחו להקהיל ולהמשיך את כלם אליו, ואף על פי כן מה כתיב (שם ל"ג): "והביטו אחרי משה" ודרשו רבותינו זכרונם לברכה מה שדרשו וכו' וכיצא בזה עוד. וכל זה כי יש דברים פאלי שאי אפשר לבוא אליהם רק על ידי מחלוקת שחולקין עליו וכו'.**

^{טז} **ענין דברי יואל חלק ח' פרשת קרח דף טו שכתב – ועובדא ידענא שאא"ז הייטב לב זלה"ה שמע מוקינו הישמח משה זלה"ה, שאמר לו שהוא נתגלגל בעוה"ז פעם הג', פעם אמת ה' בדור המדבר, ואמר שכל ראשי סנהדראות עמדו בשיטתו של קרח, ורק ההמון עם ה' עם משה רבינו, ושאל אותו הייטב לב באיזה צד עמד הוא ז"ל, השיב שהוא עמד בפני עצמו לא עם משה ולא עם קרח, שאלו הייטב לב היתכן לעשות כך נגד משה רבינו, השיבו שאתה לא היית יודע את קרח, אילו היית מכיר אותו לא היית שואל כך ע"כ. עכ"פ היוצא לנו מזה שקרח ה' איש קדוש וצדיק אמת אלא שטעה בדבר כמ"ש האר"י הק'. שכיון שראה מה יהי' בעתיד שיהיה כהן גדול חשב להקדים הזמן של עולם התיקון בימיו, וזה היה טעותו.**

^{טז} **בזה יובן ענין תמוה כיצד יתכן במכירת יוסף שתפו את הקב"ה עמדם להחרים מי שיגלה שהאחים מכרו את יוסף. כמבואר במדרש תנחומא הובא בפרש"י (בראשית לו ג) – ולמה לא גלה לו הקב"ה (ליעקב) לפי שהחרימו וקללו את כל מי שיגלה ושתפו להקב"ה עמדם (תנחומא)**

(כמ"ש יש את נפשכם) נמצא ממנו נמשכים כל הכסופים דקדושה של כל עם ישראל. ועל כן ביקש שלא יצטרף כבודו שאצלם להיות חלק אחד גדול ביחס לחלקו של משה בכבוד.

לעיל אמר שבשעת מחלוקת שוקלים את כלל הכבוד שמים של כל צד במחלוקת, ומי שהכבוד שמים ממנו מועט יותר, מפילים אותו ממדרגתו, ואתה מבאר מזה הכוונה בזה, ואומר **וכשמפילין איזה אדם. עיקר/סה** הנפילה היא, שנופל לתאוות ניאוף. ה' יצילנו [סו/יט]: משמע שלא מפילין אותו לניאוף, אלא כיון שמפילין אותו, הוא מעצמו נופל לניאוף. ונראה שכיון שלא מתבטל לרוב אזי הקב"ה סר ממנו ולא עוזרו להתגבר על יצרו הרע ומבואר בסוכה נב: שלא עזרת ה' אין כח באדם להתגבר על יצרו. ואזי הוא נופל ביד יצרו וממילא נופל לניאוף שהיא ראש לכל התאוות. וכאמור שגם צדיק גדול המבקש שלום אפשר שהתקשרות של אנשים תפיל אותו באופן כזה. וכיון שנפל בה משחית נפשו/סח ונופל גם לשאר תאוות כנ"ל שקרח ועדתו היו צדיקים וכיון שחלקו על משה הפילם הקב"ה, ומבואר כאן שנפלו לתאוות ניאוף, וממנה נפלו לקנאה וכפירה/סט וכו', ו/שעל כן כשפתחה האדמה את פיה לבלוע אותם משה קרא להם רשעים/עא. וראה תורה כג אות ג/עב שם מבואר שהחולק על מי שהוא צדיק ממנו בשמירת הברית, מפילין אותו לתאוות ממון, שם נראה הטעם כדי שעי"ז יהיה עסוק ולא יתפנה לרדוף את הצדיק ממנו. ומה ששם נופל לתאוות ממון וכאן לתאוות ניאוף עיין לק"ה קדושין ג' ג' שזה היינו הך.

אחרי שביאר את הסכנה שיש למי שמתקשרים כמה ישראל כשרים נגדו, עתה יבאר שיש בזה גם צד טוב, לא מבעי מחלוקת שחולקים עליו רשעים כי קשר רשעים אינו מן המניין, אלא אפילו כשרים וכמו שאמר/עב לאנ"ש בחזרתו מא"י הבאתי לכם מתנה מחלוקת.

כל הדברים שדוברין על הצדיק האמת ועל אנשיו. הם טובות גדולות מאד בגשמי וברוחני. כי עי"ז הם מתחזקים יותר וכמו שאית' במדרש (תנחומא פ' נצבים)/עד על פ' – הפסוק

סה **עייל לעיל** בשיחות שיחות הר"ן סימן ריג שמבואר שנופל מיראת שמים.

ס' עיין פ"ח. ועיין סוף תורה כג השטטה לאות ג' שטפילין לתאות טמון ועיין לק"ה קדושין ג' ג'.

סו **פרפראות לחכמה** – שמעתי מאבי זכרוננו – לברכה (הוא רבי אהרן הרב דברסלב) שבזה מובן היטב מה שדרשו רבותינו זכרוננו – לברכה (מ"ק ח: סנהדרין קי. במד"ר ית, ב, ושי"ג) על הפסוק (תהלים קז, טז): "ויקנאו למשה במחנה" – שכל אחד קינא לאשתו ממה, ואמרו רבותינו זכרוננו – לברכה עוד (במד"ר ית, ב, ושי"ג) שחשדוהו באשת איש, והוא פליאה גדולה, ודברי המפרשים בזה ידוע (ראה מהרש"א ושי"מ בסנהדרין שם, ובמפרשי המדרש שם), אך לפי דברי רבינו זכרוננו – לברכה מובן כפשוטו גם כן, כי מאחר שסברו שעל ידי המחלוקת שלהם על משה יפילו אותו חס-ושלום, ועיקר הנפילה לתאוות ניאוף, על כן חשדוהו כנפזר – לעיל: (פ"ח תר"ו).

סח **כמו שכתוב** (משלי ו' לב) "נואף אשה חסר לב משחית נפשו הוא יעשנה" ופרש המלבי"ם – שאינו דומה כהגב שעשה הגניבה למלא נפשו כי הוא יעשנה – מצד שמשחית נפשו – כי לא ישיבע בזה רעבונו כי אבר א' יש באדם משביעו רעב:

סט **עיין ירושלמי סנהדרין פ"י הל' א'** – רב אמר קרח אפיקרסי היה וכו' אמר קרח אין תורה מן השמים ולא משה נביא ולא אהרן כהן גדול.

עיין תורה ו' אות ט' – בלועי דקרח כדאיתא במדרש (במדבר רבה פרשה יח; ירושלמי סנהדרין פרק חלק): 'קרח מין ה'ה', הינו בחינת העבודת אלילים, מינות.

ע' **סנהדרין דף קט'** עדת קרח אין להם חלק לעולם הבא שנאמר ותכס עליהם הארץ בעולם הזה ויאבדו מתוך הקהל לעולם הבא דברי רבי עקיבא רבי אליעזר אומר עליהם אמר הכתוב ה' ממית ומחיה מוריד שאול ויעל: תנו רבנן עדת קרח אין להם חלק לעולם הבא שנאמר ותכס עליהם הארץ בעולם הזה ויאבדו מתוך הקהל לעולם הבא דברי רבי עקיבא רבי יהודה בן בתירא אומר הרי הן כאבידה המתבקשת שנאמר תעיתי כשה אובד בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי (פרש"י – שקיימו כל מצותיך, כדכתיב (במדבר טז) כי כל העדה כולם קדושים):

עא **צ"ע בזה** שהרי ר"נ נשיאי העדה מתו כשנכנסו להיכל להקטיר קטורת נמצא שרק לקרח דתן ואבירם קרא רשעים, ושם אולי קרא להם כך כיון שהיו רוב רשעים שהרי דתן ואבירם היו רשעים מעיקרא. אבל

עב **תורה כג אות ג** (ג) וזהו (דברים ל"ג): "ויגרש מפניך אויב", מפניך דקדשה, "ויאמר הש"ם" לשון שמו, לשון עבודה זרה, הינו תאות ממון. פי כל ישראל נקראים צדיקים, על שם הברית (ד). ובשביל זה, כשמגרש מפניהם דקדשה, את האויב, הוא מפיל אותם האויבים, בפנים דסטרא אחרא, הינו הש"ם: נמצא, כל צדיק וצדיק, כשהקדוש ברוך הוא רוצה לגרש אויביו של צדיק הוא מפיל את האויב בתאות ממון. פי צדיק הוא ברית עולם (תקון מ"ח) וזה האויב של צדיק, שחולק על צדיק, אין לו מלח להמתיק מרייתו. פי מלח ממון חסר, פי עקר תאות ממון שנתמעט, אינו אלא על ידי ברית:

שם בהשמות – (שי"ג לאות ג): "ויגרש מפניך אויב ויאמר הש"ם" וכו', פי כל ישראל נקראים צדיקים על שם הברית וכו' עין שם. ועל כן יוכל כל אחד שהוא שומר הברית יותר מחברו, להפיל את חברו, פי הוא בחינת צדיק פנים דקדשה לגבי חברו, ועליו נאמר גם כן: "ויגרש מפניך אויב" כו'. ועל כן צריך לזהר פשוט מחלקת על האדם שלא יפל לתוך תשוקת הממון, פי אולי חברו פנים דקדשה נגדו, ויש לו כח להפיל אותו, והנפילה הוא שמפילין אותו לתאות ממון כנ"ל, על כן צריך לזהר מזה: שם פי כל ישראל נקראים צדיקים על שם הברית. שמעתי אז מפיו הקדוש ברוך, שאמר שכל ישראל על ידי שהם גמולים על כן כלם נקראים צדיקים:

עג **שיח שרפי קודש** – ח"ו אות כז – בידוע תכף שחזר רבנו ז"ל מארץ ישראל והתישב בנלאטיפאלי נתעוררה עליו ועל אנשי שלומנו מחלקת גדולה (כמסופר בספר חיי מוהר"ן קיד), ואמר אז רבנו בצחות לאנשי שלומנו הבאתי לכם מתנה (מנסיעתי) את המחלקת "אין האב איין גיבניקט א מתנה = מחלקת.

אתם נצבים טעם שנסמך לפ' קללות שבסוף פרשת כי תבוא הקודמת לניצבים, לומר שכל הקללות

הן הן המציבין אתכם הובא בפרש"י שם פסוק יב/ע"ה:

רבנו דיבר הרבה על התועלת הגדולה שיש לצדיק ואנשיו מהמחלוקת/י, וכאן שכוונתו לתועלת שהיא מעניין המבואר למעלה צ"ע. גם צ"ע עצם ההשוואה שעושה כאן, שלכאורה אין דמיון בין היראה מהקללות לבושה והביזיון שמחמת הדיבורי עתק ובוז של החולקים.

ונ"ל לתרץ שכוונת רבנו כאן עפ"י עניין הנ"ל שעיקר החשיבות למעלה נמדדת כפי החיות שיש לאדם מהנפש הקדושה שבו. ובשרודפים אדם ודוברים עליו חרופים וביזיונות אזי הוא בורח להקב"ה, והכי נמי מי שמקללים אותו ובפרט כשהקב"ה בעצמו מאיים אזי האדם מבין שאין לאן לברוח, אלא אליו ית' וכמ"ש "ופרעה הקריב" ודרשו חז"ל שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים, וכשישראל שמעו צ"ח קללות בפרשת כי תבא, וקללות הן על מי שמתפתה לקבל חיות מנפש הבהמית, אזי הבינו שאין להם לאן לברוח אלא רק אליו ית', כמ"ש ממך אליך אברח/י, לבקש תמיד חיות רק מנפש השכלית הקדושה. וזהו שהקללות העמידו אותם, שהבינו שאין עצה אלא לעמוד בתפלה אליו ית'. דהיינו לברוח לתפלת עמידה. ועיי' גם תורה קסא שהמחלוקת מגביה ומנשא את האדם.

עד כאן ביאור חברותא לתורה קפא

עד מדרש תנחומא פרשת נצבים – פרק א – אמר חזקיה בנו של רבי חייא למה נסמכה פרשה זו לפרשת קללות לפי ששמעו ישראל מאה קללות חסר אחת או שתיים שנאמר בפרשה זו חוץ מארבעים ותשע שנאמרו בת"כ מיד הוריקו פניהם ואמרו מי יכול לעמוד באלו מיד קרא אותן משה והיה מפיסן מה כתיב למעלה מן הענין ויקרא משה אל כל זקני ישראל וגו' המסות הגדולות וגו' ותבוא אל המקום הזה וגו' ואתם לא שמעתם בקולי ואמרתם לפני דברים שאתם חייבין עליהם כלייה ולא עשיתי אתכם כלייה שנאמר (תהלים קו) אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך וגו' ולא עוד אלא שאמרתם לעגל אלה אלהיך ישראל (שמות לב) ואם תאמר מפני מה העכו"ם נתייבו כלייה ואנו קיימין לפי שבשעה שבאו עליהן יסורין מבעטים בהן ואינם מזכירין שמו של הקב"ה שנאמר (תהלים עט) שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך וגו' אבל ישראל כשהיסורין באין עליהן הן נכנעין ומתפללין שנאמר (שם קיו) כוס ישועות אשא וגו' צרה ויגון אמצא וגו' לפיכך אמר להם הקב"ה אע"פ שקללות הללו באות עליכם הן מעמידות אתכם וכן הוא אומר (דברים ח) למען ענותך ולמען נסותך וגו' וכך אמר להם משה לישראל אע"פ שהיסורין הללו באין עליכם יש לכם עמידה לכך נאמר אתם נצבים היום כולכם ד"א מפני מה עשאו משה מצבה מפני שמשתמשין מדעת לדעת משה מדעת יהושע מדעת יהושע לדעת הזקנים ואף יהושע עשאו מצבה שנאמר (יהושע כד) ויאסוף יהושע את כל זקני ישראל שכמה ואף שמואל שמשתמשין מדעתו לדעת מלכים עשאו מצבה שנאמר (שמואל א יב) ועתה התייצבו ואשפטה אתכם ד"א אתם נצבים היום מה היום מאיר פעמים ומאפיל פעמים אף אתם כשאפלה לכם עתיד להאיר לכם אור עולם שנאמר (ישעיה ס) והיה לך ה' לאור עולם אימתי בזמן שתהיו כלכם אגודה אחת שנאמר (דברים ד) חיים כלכם היום בנהג שבעולם אם נוטל אדם אגודה של קנים שמא יכול לשברם בבת אחת ואלו נוטל אחת אחת אפי' תינוק משברן וכן את מוצא שאין ישראל נגאלין עד שיהיו כולן אגודה אחת שנאמר (ירמיה ג) בימים ההמה ובעת ההיא נאם ה' יבוא בני ישראל ובני יהודה יחדו וגו' כשהן אגודים מקבלין פני שכינה:

ע"ה על הפסוק יב למען הקים אותך היום לו לעם וכו' פרש"י – היום – כיום הזה שהוא קיים והוא מאפיל ומאיר כך האיר לכם וכך עתיד להאיר לכם והקללות והיסורין מקיימין אתכם ומציבין אתכם לפניו ואף הפרשה שלמעלה מזו פיוסין הם אתם ראיתם את כל וגו' ד"א אתם נצבים לפי שהיו ישראל יוצאין מפרנס לפרנס ממשלה ליהושע לפיכך עשה אותם מצבה כדי לזרוז וכן עשה יהושע וכן שמואל התייצבו ואשפטה אתכם כשיצאו מידו ונכנסו לידו של שאול:

ע"י בידוע כשיש אויב משותף אזי מתחזק האחדות נמצא שהרודפים את אנשי הצדיק מחזקים את אחדות ביניהם. וראה תורה סא עוד טעמים שהמחלוקת מועילה שנעשה עי"ז שו"ת ואדם בוחן עצמו יותר. ועיי' בתורה פח וקיד ורח צופה רשע לצדיק ומציל אותו מהרבה קטרוגים, ועוד הרבה טובות נמשך מהמחלוקת על הצדיק ואנשיו ראה שיחות הר"ן סימן צו, ועיי' חיי מוהר"ן סימן תא תב. והכל נכון אלא שכאן רבנו מדבר מעניין אחר. השייך לעיל.

ע"י מחזור נוסח ספרדי ליום הכפורים – סדר כתר מלכות לרבי שלמה אבן גבירול ז"ל: ואם לא אוהיל לרחמי. מי יחוס עלי חוץ ממך. לכן אם תקטלני. לך איחל. ואם תבקש לעוני. אברח ממך אליך. ואתפסה מחמתך בצלק:

